

Tverretatlig samarbeid med fokus på barnets beste.

En kvalitativ studie om hvordan ansatte i Statped opplever samarbeid med barnevernet.

KRISTINE TORKELSEN

VEILEDER

Velibor Bobo Kovac

Universitetet i Agder, 2022

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Institutt for pedagogikk

Forord

Å skrive en masteroppgave har vært en spennende og lærerik-, men krevende prosess. Spesielt har det vært interessant å studere tverretatlig samarbeid fra et ståsted som i stor grad er urørt. Jeg ønsker derfor først og fremst å rette en stor takk til de ansatte fra Statped som ønsket å bidra i studien. Det er deres erfaringer og opplevelser som har dannet grunnlaget for studien.

Videre vil jeg også rette en stor takk til min veileder Velibor Bobo Kovac. Tusen takk for at du alltid har vært tilgjengelig med gode råd, og med hjelpsom veiledning. Jeg vil i tillegg rette en takk til min familie som har støttet meg gjennom masterskrivingen. En ekstra takk til min mor, som har lest korrektur på oppgaven. Avsluttende vil jeg takke kjæresten min som har vært tålmodig og motiverende gjennom hele prosessen.

Kristiansand, 16.mai 2022.

Kristine Torkelsen

Masterstudent ved Universitet i Agder

Sammendrag

Barn med sammensatte behov trenger bistand fra ulike tjenester for å gi best mulig hjelp. Ettersom kunnskapen i dagens samfunn i stor grad er fragmentert og spesialisert, vil det være behov for tverretattlig samarbeid. Gjennom tverretattlig samarbeid kan en bidra til å gi barn et godt og helhetlig tilbud. Dette forutsetter at de ulike etatene klarer og samarbeider, for å fremme barnets beste. Statped og barnevernet er to viktige etater som i noen sammenhenger samarbeider tverretattlig. Denne studien har som mål å bidra med innsikt i hvordan de ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet, samt å belyse de ulike sidene ved det tverretattlige samarbeidet. Problemstillingen er derfor følgende: *Hvordan opplever ansatte i Statped samarbeidet med barnevernet?*

Studien er kvalitativ, og det er benyttet et semistrukturert intervju for å innhente data. Utvalget består av fem ansatte fra ulike Statped lokasjoner i landet. Utvalgsriteriet var at deltakerne var ansatt i Statped og hadde erfaringer med å samarbeide med barnevernet. Tilnærmingen til studien er utforskende. Studien fokuserer på ulike faktorer som påvirker samarbeidet mellom Statped og barnevernet, og gjennom analysen fremkom følgende hovedkategorier som essensielle for samarbeidet: kommunikasjon, profesjon og tillit. Funnene vil bli drøftet opp mot teori og tidligere forskning.

Resultatene fra studien indikerer at god kommunikasjon i det tverretattlige samarbeidet er essensielt. Dersom informasjonsflyten i samarbeidet fungerer påvirker dette samarbeidet positivt. Imidlertid fremkommer det utfordringer knyttet til dette, som eksempelvis at samarbeidet i liten grad er standardisert. Videre tyder funnene på at ulike profesjoner på den ene siden er en styrke for samarbeidet, da det bidrar til ulike innfallsvinkler og et helhetlig samarbeid rundt barnet. På den andre siden er ulike profesjonene også kjernen til utfordringer, som gjelder ulike innfallsvinkler, tiltak og i noen tilfeller rollekonflikt. Tillit var et funn som fremkom induktivt i analysen, men som tolkes som meningsfullt for samarbeidet. Avsluttende indikerer funnene at kommunikasjon, profesjon og tillit er tre viktige faktorer som påvirker til et godt samarbeid, men at utfordringer knyttet til disse også eksisterer. Samtidig påvirker disse tre faktorene hverandre, og kan ansees som spekter av samme begrep. Imidlertid vil disse faktorene til slutt påvirke prinsippet om barnets beste. Empirien i denne studien stemmer overens med mye av tidligere forskning som gjelder tverretattlig samarbeid.

Abstract

Children with combined needs are in need of assistance from various services to provide the best help possible. The knowledge in today's society is largely fragmented and specialized, which creates a need for inter-agency cooperation. Through inter-agency cooperation, one can contribute to give children a good and comprehensive offer. This presupposes that the various agencies manage and cooperate, in order to promote the best interests of the child. Statped and the child welfare service are two important agencies that cooperate inter-agency. This study aims to provide insight into how Statped's employees experience the collaboration with the child welfare service, as well as to shed light on the various aspects of this inter-agency collaboration. The thesis is hence the following: *How do Statped employees experience collaboration with the child welfare service?*

The study is qualitative, and a semi-structured interview has been used to obtain data. The selection consists of five employees from various Statped locations in the country, who has had experience in cooperating with the child welfare service. The approach in the study is exploratory. The study focuses on various factors that affect the collaboration between Statped and the child welfare service, and through the analysis, the following main categories emerged as essential for the collaboration: communication, profession and trust. The findings will be discussed against theory and previous research.

The results from the study indicates that good communication in the interagency collaboration is essential. However, there are challenges associated with this, such as the fact that the collaboration is not standardized to any great extent. Furthermore, the findings indicate that different professions on one hand is a strength for the collaboration, as it contributes to different approaches and a holistic collaboration around the child. On the other hand, different professions are also at the core of challenges that apply to different approaches, measures and in some cases role conflicts. Trust was a finding that emerged inductively from the analysis, but which is interpreted as meaningful for the collaboration. In conclusion, the findings indicate that communication, profession and trust are three important factors for good cooperation, but that challenges related to these also exist. At the same time, these three factors influence each other, and can be considered as a spectrum of the same concept. However, these factors will ultimately affect the best interests of the child. The empiric in this study is consistent with a lot of previous research on interagency collaboration

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
ABSTRACT	4
1. INNLEDNING	7
1.1 TIDLIGERE FORSKNING	9
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLING	10
1.3 OPPGAVENS OPPBYGNING	11
2. TEORETISK RAMME	11
2.1 PROFESJONSTEORETISK TILNÆRMING	11
2.1.1 <i>Kompetansetrekanten- en modell for profesjonalitet</i>	13
2.2 TVERRETATLIG SAMARBEID.....	14
2.2.1 <i>Utfordringer i tverretatlig samarbeid</i>	17
2.2.2 <i>Hvorfor samarbeide tverretatlig?</i>	18
3. KONTEKSTUELL RAMME FOR STUDIEN	19
4. FORSKNINGSMETODISK TILNÆRMING	20
4.1 VITENSKAPSTEORETISK STÅSTED	21
4.2 REDEGJØRELSE FOR VALG AV METODE.....	22
4.3 UTVALG	23
4.3.1 <i>Rekruttering</i>	24
4.4 ETISK VURDERING.....	24
4.4.1 <i>Forforståelse</i>	25
4.5 KVALITETSSIKRING I KVALITATIV FORSKNING	25
4.5.1 <i>Reliabilitet</i>	26
4.5.2 <i>Validitet</i>	27
4.5.3 <i>Generaliserbarhet</i>	28
4.6 FORBEREDELSE OG GJENNOMFØRING AV INTERVJUER	28
4.6.1 <i>Intervjuguide</i>	28
4.6.2 <i>Gjennomføring</i>	29
4.7 TRANSKRIBERING	30
4.8 ANALYSE AV TRANSKRIPSJONENE	30
4.8.1 <i>Hermeneutisk tilnærming</i>	30
5. PRESENTASJON AV FUNN	33
5.1 KOMMUNIKASJON	33
5.2 PROFESJON.....	37
5.3 TILLIT	41

6. DISKUSJON	44
6.1 KOMMUNIKASJON SOM GRUNNLAG FOR SAMARBEID.....	44
6.2 PROFESJON SOM GRUNNLAG FOR SAMARBEID.....	48
6.3 TILLIT SOM GRUNNLAG FOR SAMARBEID	51
7. AVSLUTNING	54
7.1 BEGRENSENINGER OG IMPLIKASJONER.....	54
7.2 KONKLUSJON	55
8. LITTERATURLISTE	57
VEDLEGG 1. NSD- GODKJENNING	64
VEDLEGG 2. INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKEERKLÆRING	66
VEDLEGG 3. INTERVJUGUIDE	68
.....	68

1. Innledning

Dagens samfunn er i stor grad sektordelt og kunnskapen er spesialisert, og funksjonsdifferensiert. Denne fragmentering er noe som kan gjøre det utfordrende å vurdere helhet og sammenheng i ulike situasjoner (Lauvås & Lauvås, 2004; Glavin & Erdal, 2018). På denne måten har også samfunnet gjort seg avhengig av profesjoner og deres ekspertise. Følgende medfører denne avhengigheten prestisje, status, privilegier og makt for profesjonene (Lauvås & Lauvås, 2004). Samhandlingsreformen stiller nye politiske krav til samarbeid mellom politiske forvaltningsnivåer, institusjoner og profesjoner for å finne fram til nye løsninger, samtidig som en sikrer høy kvalitet og produktivitet i tjenestene (Meld. St. 47 (2008-2009). Barn og unge med store og sammensatte utfordringer har behov for hjelp fra flere tjenester og et helhetlig tjenestetilbud (NOU 2009:22). Samtidig har tjenestetilbudet ovenfor barn og unge har i løpet av få år endret seg vesentlig, blant annet som følge av nye forskrifter og lover (Ødegård, 2016). Dette gjør tverretatlig samarbeid til en nødvendighet, noe som understrekes i St.meld.nr.13 (2011-2012) hvor tverretatlig samarbeid fremheves som sentralt for å nå målet om bedre helhetlige tjenester for den enkelte. St.meld. nr. 47 (2008-2009) påpeker at det i et utviklingsarbeid må være fokus på samarbeid mellom ulike fagprofesjoner og institusjoner, for å kunne gi samlede tjenester av høy kvalitet. På tross av at tverretatlig samarbeid til stadighet blir fremhevet som viktig og nødvendig, kan det være utfordrende å realisere i praksis (Lauvås & Lauvås, 2004). Generelle årsaker som gjør et samarbeid utfordrende kan blant annet være ulikt lovverk, ulike kultur og ulike tradisjoner (Kinge, 2012). Dette kan medføre ulike dilemmaer knyttet til for eksempel taushetsplikt og ulikt fagsyn. Cameron et al. (2016) har gjennomgått forskning som viser til at utfordringer i tverretatlig samarbeid blant annet innebærer kommunikasjon og informasjon mellom tjenester, samt forskjeller i profesjonsfilosofi og idelogi. I motsetninger til dette var betydningen av at samarbeidspartene forstår hverandres, den overordnede hensikten og de konkrete målsetningene, avgjørende for et vellykket samarbeid.

Tverretatlig samarbeid innebærer at flere fagpersoner, som er tilknyttet ulike etater eller sektorer i kommunen, samarbeider mot et felles mål (Kinge, 2012; Glavin & Erdal, 2018). Gjennom ulike perspektiver og tilnærminger kan en gi barn best mulig hjelp til rett tid. På denne måten kan en utnytte både den enkeltes og de ulike etatens samlede kompetanse, noe som øker kvaliteten på tilbudet og gjør det lettere å få et helhetssyn på situasjonen (Kinge, 2012; Glavin & Erdal, 2018). Reformene som er omtalt innledningsvis omtaler samhandling

og samarbeid som forutsetninger for utforming av tjenester av høy kvalitet tilpasset nye rammevilkår og voksende utfordringer (Willumsen et al., 2016). I tillegg til dette har også en rekke lovverk bestemmelser og regulering om samarbeid mellom tjenester generelt, som for eksempel lov om barneverntjenester (1992), lov om helsetjenester i kommunen (1982), lov om sosiale tjenester (2009) og lov om folkehelse (2011), for å nevne noen.

Alle barn under opplæringspliktig alder med særlige behov har rett til spesialpedagogisk hjelp (Barnehageloven, 20015, § 31). Spesialpedagogikk utgjør også grunnlaget for spesialundervisning (Thygesen et al., 2011). Elever har rett på spesialundervisning dersom eleven ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet (Opplæringslova, 1998, § 5-19). Det finnes flere ulike tjenesteter som har til hensikt å hjelpe barn og unge. To av disse tjenestene er Statped (Statlig spesialpedagogisk tjeneste) og barnevernet. Statped arbeider med spesialpedagogisk rådgivning og veiledning til kommuner og fylkeskommuner med barnehager, skoler og pedagogisk-psykologisk tjeneste som innsatsområder (Statped, u.å). I forlengelsen av dette er innsatsområde at tjenesten skal bidra til endring og forbedring av pedagogisk praksis. Det vil være en kompleksitet av tiltak både faglig, sosialt og fysisk, når det gjelder barn med store og sammensatte vansker (Statped, 2022b). Dette medbringer som regel et tverretatlig samarbeid, der mange eksterne fagfolk og instanser involveres etter behov, som eksempelvis barnevernet. Barnevernet skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstkår (Regjeringen, u.å). I forlengelsen av dette er barnevernets mandat å sikre at barn og unge som lever under omstendigheter som kan skade helsen eller utviklingen deres, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. De skal bidra til barns velvære og utvikling, samt å sikre deres trygghet (Havik et al., 2004). Statped sitt mandat er å støtte kommunene når det gjelder små og spesialiserte fagområder, samt i særlig komplekse saker som gjelder barn, unge og voksne med varige/og eller omfattende behov for særskilt tilrettelegging i et inkluderende fellesskap (Statped, 2021a). I 2022 er skal Statped arbeide etter to mål:

- Barnehage- og skoleeiere får målrettet tjenester på det spesialpedagogiske området.
- Barnehage- og skoleeiere har tilsatte som får kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering på de spesialpedagogiske området

1.1 Tidligere forskning

Det finnes omfattende forskning på generelt tverretatlig samarbeid, både internasjonalt og nasjonalt (Jünger et al., 2007; Dowling et al., 2004; Ranade & Hudson, 2008; Skodvin, 2018; NOU, 2009:22). Etter en gjennomgang av tidligere forskning peker resultater fra internasjonal forskning på ulike faktorer som avgjørende for et godt tverretatlig samarbeid. Faktorer som ble regnet som avgjørende for samarbeidet var blant annet gode mellommenneskelige relasjoner, autonomi, god koordinering, etatenes synspunkter for betydningen av nær kommunikasjon og gjensidig tillit (Jünger et al., 2007). I forlengelsen av dette er det verdt å nevne at det likevel var nær kommunikasjon som var hyppigst nevnt. Disse resultatene støttes opp av blant annet Dowling et al. (2004) og Lindsay et al. (2008), som også nevner høy tillit, gjensidighet og respekt mellom partene som essensielt i et tverretatlige samarbeid. Samtidig fremhever denne forskning i tillegg enighet og felles fokus på formålet, samt utfylling av hverandres ressurser og fordeling av makt på en hensiktsmessig måte, som viktige faktorer for et vellykket tverretatlig samarbeid. På den andre siden ble forskjeller i idelogier og verdier, profesjonell egeninteresse, motstridende synspunkter om brukerinteresser og roller, bekymringer for trusler mot autonomi, forskjeller i ressurser, samt forskjeller i prosedyremessige faktorer sett på som faktorer som var en trussel for samarbeidet (Ranade & Hudson, 2008; Hardy et al., 1992, sitert i Hudson et al., 2006).

Forskning om tverretatlig samarbeid i Norge, som involverer barnevernet og én eller flere andre etater, finner noe av det samme som internasjonal forskning. Ifølge Drevdal (2007) er noen kjernefaktorer for et vellykket tverretatlig samarbeid involvert ledelse, kjennskap til hverandre som samarbeidspartnere, kjennskap til lovverk og hva hverandres oppgave i samarbeidet innebærer, tillit og forståelse, utnyttelse av hverandres kompetanse, samt mye kontakt med hverandre. Skodvin (2018) finner felles problemforståelse og en avklaring av rolleforventning som sentralt. En bred gjennomgang av forskning fra Storbritannia, som også stemmer overens med forskning gjennomført i Norge, viser bred enighet om at klare og realistiske mål, klart definerte roller, sterk ledelse, styring på tvers av tjeneste og gode systemer for deling av informasjon fremmer samarbeid om helhetlige tjenester (NOU 2009: 22). Det som kan svekke samarbeidet er blant annet mangel på ressurser og kapasitet, lite informasjonsformidling, ulik forventning til hva de ulike etatene kan bidra med i samarbeidet, samt ulik fagbakgrunn og forståelsesramme (Drevdal, 2007; Skodvin, 2018). Videre viser forskning, ifølge NOU (2009: 22), at for eksempel kulturforskjeller, motstridende målekriterier, samt skjev maktbalanse i de ulike tjenestene kan være hinder for samarbeid.

Det må utvikles et bedre samarbeid mellom tjenestene, både på statlig og kommunalt nivå, for å gi helhetlig og koordinert hjelp (NOU 2009: 22).

Etter en gjennomgang av litteratur på dette feltet fremkommer det manglende forskning som fokuserer på tverretatlig samarbeid som involverer Statped med andre etater i Norsk utdanningskontekst. Dette er på mange måter overraskende, tatt at i betraktning at Statped i flere tilfeller må samarbeide med andre etater, samtidig som det fremheves i St.meld. nr. 47 (2008-2009) at det i et utviklingsarbeid må være fokus på samarbeid mellom ulike fagprofesjoner og institusjoner for å kunne gi samlet tjenester av høy kvalitet. Tidligere forskning viser at et tverretatlig samarbeid består av både suksessfaktorer, men også faktorer som er til hinder for samarbeidet. Gjennom å identifisere og belyse ulike faktorer som påvirker det tverretatlige samarbeidet får en mulighet til å bevisstgjøre og jobbe med å bedre samarbeidet. Hindringer kan mulig påvirke samarbeidet generelt, men også gå ut over prinsippet om barnets beste. På denne måten kan forskning på hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet bidra med enda mer innsikt rundt tverretatlig samarbeid, fra et nytt ståsted.

1.2 Formål og problemstilling

Formålet med denne studien er å undersøke hvordan de ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Dette innebærer å undersøke ulike aspekter ved samarbeidet og hvordan samarbeidet fungerer i praksis. Analysen av intervjuene, gjennom personlige beskrivelser, har som hensikt å bidra med kunnskap om muligheter og hindringer som det tverretatlige samarbeidet medbringer. Samtidig vil det gjennom problemstillingen belyses hvordan de ulike aspektene som fremkommer kan påvirke prinsippet om barnets beste. På denne måten vil det være mulig å øke kunnskapen om det tverretatlige samarbeidets praksis med barnevernet som tar utgangspunkt i Statped sine erfaringer. Med bakgrunn i dette ble følgende problemstilling utformet:

Hvordan opplever ansatte i Statped samarbeidet med barnevernet?

Med andre ord er fokuset i studien på tverretatlig samarbeid med barnevernet, fra de ansatte i Statped sitt ståsted. Det er ønskelig med innsikt i hvilke faktorer som påvirker samarbeidet, og hvordan det påvirker samarbeidet. Tilnærmingen studien har er utforskende. Det vil si at det

ikke er ønskelig å avdekke sannheter om tverretatlig samarbeid, men heller ønskelig med innsikt i erfaringer.

1.3 Oppgavens oppbygning

Oppgaven består av seks kapitler. Innledende beskriver kapittel 1 studiens formål, tidligere forskning og problemstilling. Her fremlegges en kort bakgrunn for studien. Kapittel 2 handler om den kontekstuelle rammen. Det vil i dette kapitlet bli gjort kort rede for etatene Statped og barnevernet, som er tilknyttet studien. Dette innebærer en innsikt i etatene og hva deres mandat utgjør. Kapittel 3 utgjør studiens teoretiske ramme. I dette kapitlet vil det bli gjort rede for relevante begreper og teori som anvendes for å belyse problemstillingen. Kapittel 4 favner studiens metodekapittel. Dette innebærer en redegjørelse av valg som er tatt i de ulike delene av forskningsprosessen, som for eksempel metodevalg, kvalitetssikring av forskningen, etiske overveielser og analyse av datamaterialet. Kapittel 5 innebærer en presentasjon av funn, dedusert ut ifra analysen. I kapittel 6 vil funnene, med utgangspunkt i problemstillingen, bli drøftet opp mot teori og tidligere forskning. Kapittel 7 består av begrensinger og implikasjoner knyttet til studien og en konklusjon, der problemstillingen forsøkes å besvares. Det siste kapitlet er litteraturlisten, etterfulgt av vedlegg.

2. Teoretisk ramme

Dette kapitlet innebærer den teoretiske referanserammen for studien. Formålet med dette kapitlet er å introdusere relevant teori knyttet til studien, og som i senere anledning vil utgjøre en del av grunnlaget for drøftingen i diskusjonskapitlet. Kapitlet er delt inn i to hovedkapitler «2.1 Profesjonsteoretisk tilnærming» og «2.2 Tverretatlig samarbeid». Begge kapitlene har underkapitler med relevant teori og utdypninger.

2.1 Profesjonsteoretisk tilnærming

Profesjoner har hatt en fremvekst som resultat av blant annet differensiering og økt arbeidsfordeling, med påfølgende spesialisering av yrkesmessig kunnskap (Lauvås & Lauvås, 2004). I St.meld. nr. 47 (2008-2009) påpekes det at i et utviklingsarbeid må det være oppmerksomhet mot spekteret av ulike fagprofesjoner og at man evner å utvikle en samlet tjeneste som gjør fortrinn hos den enkelte gruppe og bruk av faglige egenskaper. Reformen medfører nye politiske krav til samarbeid mellom institusjoner og profesjonsutøvere for å sikre høy kvalitet og effektivitet i tjenester (Willumsen et al., 2016). Et tverretatlig samarbeid

vil innebære en sammensetting av ulike profesjoner, som Statped og barnevernet. Ulike profesjoner medbringer blant annet ulik teoretisk kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter (Skau, 2011). I forlengelsen av dette bruker den profesjonelle systematisert kunnskap i forsøk på å løse konkrete problem i særskilte saker. Begrepet profesjon har tradisjonelt vært knyttet til formell utdanning og tilegning av vitenskapelig syn (Abbott, 2014). Molander og Terum (2008) definerer profesjon som et kollektivbegrep, som beskriver ulike type yrkesmessig organisering av arbeid. Med andre ord innebærer en profesjon en gruppe mennesker som deler et yrke med visse strukturelle egenskaper. I lys av dette innebærer en profesjon at en bestemt person, med en viss utdanning, gis rett til å utføre bestemte arbeidsoppgaver, med en mer eller mindre autonom gjennomføring. Videre knyttes profesjon til en bestemt normativ forventning. Dette referer til en forventning fra det politiske felleskapet, om at arbeidsoppgavene samfunnsmessige betydning blir ivaretatt og gjennomført, etter yrkesutøvelsens standard (Molander & Terum, 2008). Profesjonskvalifisering foregår gjennom formell utdanning ved universitet/høyskoler og gjennom både uformell og formell kvalifisering i selve yrkesfeltet (Heggen, 2010).

Profesjonenes verning av domener, autonomi og makt har innflytelse på et samarbeid (Lauvås & Lauvås, 2004). Ifølge Lauvås & Lauvås (2004) kan profesjoner være en utfordring i et tverretatlig samarbeid. Dette grunnes i profesjonens egeninteresse ofte kan være overordnet mange andre hensyn. Samtidig peker Skau (2011) på at en del av den profesjonelle kompetansen handler om å kunne skille mellom et «du» og et «jeg». Derfor er avkall på autonomi en forutsetning innen tverretatlige samarbeid. Trussel mot egen autonomi kan føre til en større avstand til andre faggrupper, noe som kan brukes bevisst til styringsmessig hensikt (Lauvås & Lauvås, 2004). Det er derfor behov for tillit i et profesjonelt tverretatlig samarbeid (Grimen, 2008). Dersom samarbeidet skal lykkes kan ikke ulike profesjoner ha et eierforhold til problemet (Glavin & Erdal, 2018). Derimot vil en felles målsetting og et felles siktemål gjøre arbeidet lettere. Ved å fokusere på barn og familie, vil behovet for samarbeidskompetanse bli større og profesjonsinteressene mindre (Glavin & Erdal, 2018).

På tross av at arbeidsfordelingen ikke alltid er standardisert, og i noen tilfeller er glidende mellom profesjoner, er det nødvendig med en avklaring av arbeidsdeling mellom profesjonene, ut fra de gjeldende forholdene (Lauvås & Lauvås, 2004). Dersom profesjonene ikke handler kontekstuellt, slik at de samlende ressursene unnyttes best mulig når det gjelder arbeidsdeling, vil det kunne hindre et godt tverretatlig samarbeid. Dette handler ikke om å

forsøke å utvide sitt arbeidsfelt, da dette kan føre til en konflikt med flere yrkesgrupper (Lauvås & Lauvås, 2004). Samtidig kan et tverretatlig samarbeid, mellom ulike profesjoner, medbringe at en del av de tradisjonelle kommunikasjon- og arbeidsmåter strider imot de ulike profesjonenes oppfatning om hva som tjener arbeidet og samarbeidet best.

Tverrprofesjonelt samarbeid forutsetter en høy grad av bevissthet om egen kompetanse som profesjonsutøver (Willumsen, 2016). Dette kan være krevende da en må være tydelig på egen tjeneste, samtidig som en må ha kjennskap til og forståelse for de andre profesjonens kompetanse og tjenester. Dette er viktig slik at en ikke overkjører hverandre, og for å unngå at det oppstår asymmetriske maktbalanser. På bakgrunn av dette vil tillit mellom samarbeidspartene være viktig i et tverretatlig samarbeid (Andersson et al., 2005). Samspillet mellom roller og profesjon foregår innenfor en organisasjon, som er en sosial enhet (Lauvås og Lauvås, 2004), som eksempelvis Statped eller barnevernet. I et tverretatlig samarbeid vil det også eksistere sosiale dimensjoner. Sosiale dimensjoner, som eksempelvis normer og tillit, kan påvirke et tverretatlig samarbeid (Hean, 2016). Organisasjonene vil bidra til å fastsette rammer for det tverretatlige samarbeidet. Også innen organisasjonsnivået kan det oppstå barrierer for tverretatlige samarbeid, da det kan oppstå kamp på enkelte områder om profesjonenes kontrollfunksjon. Et vellykket samarbeid kjennetegnes av at etatene utfyller og utnytter hverandre kompetanse, og kan betjene samme bruker med flere tilbud samtidig (Knudsen, 1993, sitert i Andersson et al., 2005). Profesjonsinteresser, ulik yrkesdanning og for lite kjennskap til hverandres arbeidsområder kan føre til at de ulike profesjonene ikke har tillit til hverandres kompetanse på ulike områder.

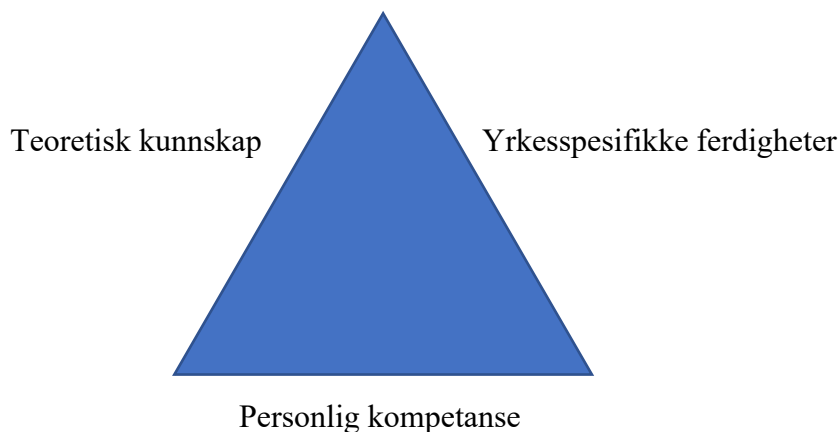
2.1.1 Kompetansetrekanten- en modell for profesjonalitet

Skau (2011) har utviklet en tilnærming når det gjelder samlet profesjonell kompetanse som innebærer tre aspekter: *teoretisk kunnskap*, *yrkesspesifikke ferdigheter* og *personlig kompetanse*. Kompetansebegrepet stammer fra den latinske betegnelse *competentia*, som betyr sikkerhet eller sammentreff (Skau, 2011). I en juridisk kontekst er *competentia* avgrenset et område hvor en domstol eller et forvaltningsorgan har myndighet til å treffe avgjørelser. Ifølge Skau (2011) kan det å være kompetent bety to ting:

1. at noen gjennom sin stilling har *rett*, eller *myndighet*, til å gjøre noe
2. at noen har de nødvendige *kvalifikasjoner* til å fylle en stilling, uttale seg om et spørsmål eller ivareta bestemte oppgaver

Med bakgrunn i dette vil kompetansebegrepet være kontekstuell. Det vil si at det bare gir mening i en sammenheng, altså i forhold til noe som for eksempel en oppgave, funksjon eller yrkesrolle (Skau, 2011).

Figur 1. Kompetansetrekanten

Teoretisk kunnskap innebærer såkalte faktakunnskap og allmenn, forskningsbasert viten (Skau, 2011). Det består av både kunnskap om det faglige aspektet og kunnskapen om det yrkesaktive aspektet for å utøve dem. Dette kan for eksempel være pedagogikk, behandlingsmetoder og etikk, for å nevne noen. Videre innebærer dette lover og regler som regulerer de ulike fagområdene. *Yrkesspesifikke ferdigheter* handler om praktiske ferdigheter, teknikker og metoder som særpreger den bestemte profesjonen (Skau, 2011). Eksempelvis kan dette være å tilrettelegge en undervisningssituasjon, noe som blant annet inngår i Statped sitt mandat. En forutsetning for dette fagområde er innsikt i teori som er relevant for fagområdet, samt kjennskap til lovverket som regulerer disse områdene. I tillegg må en profesjonell utvikle former for personlig kompetanse, som evne til samarbeid og pålitelighet, for å lykkes i arbeidslivet (Skau, 2011). *Personlig kompetanse* går ut på hvem de profesjonelle er som personer, både i samspill med andre og ovenfor seg selv (Skau, 2011). Personlig kompetanse innebærer også hva en har å gi på et mellommenneskelig plan, og hvilken rolle en tildeler andre i møte egen profesjon.

2.2 Tverretatlig samarbeid

Tverretatlig samarbeid kan defineres som et samarbeid der fagpersoner, som er tilknyttet ulike etater eller sektorer i kommunen, samles for å tilføre samarbeidet sin kompetanse mot et felles

mål, ut ifra den sektoren eller etaten de tilhører (Kinge, 2012; Glavin & Erdal, 2018; Willumsen, 2016). Dette kan innebære samarbeid på tvers av både profesjoner, etater og sektorer. Videre er tverretatlig samarbeid en metode, eller en arbeidsform, der målet er bedre tjeneste for brukerne (Glavin & Erdal, 2018). Det er flere grunner til at tverretatlig samarbeid er nødvendig. Samhandlingsreformen og samspillmeldingen nevner blant annet samfunnets utvikling og krav, noe både Glavin og Erdal (2018) og Lauvås og Lauvås (2004) også påpeker (St.meld. nr. 13, 2011-2012; St.meld. nr. 47, 2008-2008). Disse to retningsreformene har klare føringer på at samarbeid er helt nødvendig (Gjedrem & Steig, 2021). St.meld. nr. 13 (2011-2012) tydeliggjør at for å nå målet om mer helhetlige tjenester og et bedre tilbud for den enkelte, må mer av arbeidet skje i tverrfaglige team og det må være mer samarbeid mellom ulike yrkesgrupper. Det grunnes i at dagens samfunn i stor grad er sektordelt, kunnskapen spesialisert og funksjonsdifferensiert, slik at helhet og sammenheng er blitt vanskelig å håndtere. Videre har ulike yrkesgrupper et fagområde som representerer deres kjernekompetanse, samtidig som kunnskapskravene i fagene øker, blant annet på grunn av samfunnsutviklingen og utviklingen i tjenestene. Det er likevel viktig med en helhetsforståelse, når det gjelder det faglige aspektet, da dette gir utgangspunkt for en fornuftig funksjons- og arbeidsdeling (Glavin & Erdal, 2018). Gjennom tverretatlig samarbeid kan en dele fagkompetanse og inspirer til helhetssyn (Kinge, 2012).

Ifølge Kinge (2012) er et overordnet mål innen tverretatlig samarbeid å avhjelpe og avlaste barn og unge med behov for særskilt hjelp og foreldrene deres. Glavin og Erdal (2018) trekker frem kvalitativt bedre tjeneste for brukere som et mål innen tverretatlig samarbeid. Barn og unge med sammensatte behov og utfordringer krever ofte et helhetlig og samordnet tjenestetilbud for å få best mulig utbytte (Bjørkquist & Fineide, 2009). I denne sammenheng anvendes ofte ord som tverrfaglig samarbeid, tverretatlig samarbeid, tverrprofesjonelt samarbeid og tverrsektorielt samarbeid. En fellesnevner i disse begrepene er samarbeid. Samarbeid er et begrep som ikke har en bestemt og entydig definisjon (Aasland & Eide, 2011). Ifølge Aasland og Eide (2011) er begrepets essens at det rommer mange forskjellige former for menneskelig samhandling. Glavin og Erdal (2018) understreker at det er god kvalitet på et samarbeid når medlemmene i et samarbeidsteam bruker kunnskap aktivt for å nå felles mål. I denne studien vil tverretatlig samarbeid hovedsakelig bli benyttet. Dette grunnes i at tverretatlig samarbeid som regel referer til fagpersoner som tilhører *ulike etater eller sektorer* i kommunen, som kommer sammen for å tilføre samarbeidet med sin kompetanse (Kinge, 2012). Studien dreier seg om to ulike etater i kommunene (Statped og barnevernet) og

tverretatlig samarbeid blir derfor naturlig å anvende i denne oppgaven. På tross av at tverretatlig samarbeid blir anvendt i denne sammenheng, er det ikke nødvendigvis slik at tverretatlig samarbeid og tverrfaglig samarbeid utelukker hverandre. Ifølge Kinge (2012) handler tverrfaglig samarbeid om samarbeid *innenfor samme organisasjon*, med fagpersoner med ulik bakgrunn. Det vil si at dersom det er opprettet et tverretatlig samarbeid, er det stor sannsynlighet for at det i tillegg er tverrfaglig. Imidlertid vil betydningen for hvilke regler som gjelder for de ansattes mandat og bruk av taushetsplikt, ha avgjørende betydning ettersom arbeidet er tverrfaglig eller tverretatlig (Lauvås & Lauvås, 2004). Dersom samarbeidet er tverretatlig er kravene vesentlige strengere enn dersom samarbeid foregår innenfor samme etat.

Glavin og Erdal (2018) nevner barn og unges oppvekstvilkår som et argument for tverretatlig samarbeid. Gjennom tverretatlig samarbeid kan en bidra til å sikre og styrke det totale oppvekstmiljøet for barn, da det gir muligheter for å dele sin kompetanse med hverandre og fastsette mål. Ifølge Folkehelseinstituttet (2018) har psykososiale problemer hos barn og unge økt. Det gjør det nødvendig med tverretatlig samarbeid, da det gir større mulighet for å få frem et helhetlig bilde av situasjonen (Glavin & Erdal, 2018). Dersom et barn har sammensatte utfordringer vil det som regel være flere instanser som samarbeider for å hjelpe barnet, og dermed vil de ha ulik relasjon og kjennskap til barnet, som kan føre til ulike perspektiver og informasjon. Dermed kan tverretatlig samarbeid bidra til at en kan formidle sin forståelse og sin vurdering av barn og unges situasjon, tilstand og behov, slik at det enkelte barn kan få best mulig hjelp (Kinge, 2012). På denne måten er en avhengig av tverretatlig samarbeid fra ulike instanser som arbeidet med barnet for å kunne danne seg et helhetlig inntrykk av situasjonen. Samtidig vet en at behovet for samarbeid er preget av mål og den oppgave den enkelte instans har ansvaret for, samt de muligheter og begrensinger i henhold til det lovverket de arbeider i (Glavin & Erdal, 2018).

En annen fordel med tverretatlig samarbeid er økt kompetanse. Samarbeid mellom ulike instanser vil kunne skape bedre kvalitet på hjelpen (Glavin & Erdal, 2018). Det vil si at gjennom tverretatlige samarbeidsmøter kan det bli et økt kunnskaps- og kompetansenivå hos de ulike yrkesutøverne over tid. Videre kan tverretatlig samarbeid bidra til en effektiv ressursutnyttelse. Tverretatlig samarbeid handler å bruke alles kompetanse til barnets beste, ikke om å bli like i profesjoner (Glavin & Erdal, 2018). Gjennom ulike perspektiver og tilnærminger kan en gi barn best mulig hjelp til rett tid. Dette forutsetter koordinering av

informasjon i møter og samkjøring av kunnskap (Glavin & Erdal, 2018). Ifølge Lauvås og Lauvås (2012) er koordinering og utveksling av informasjon sentralt i et tverretatlig samarbeid. Gjennom koordinering kan en sette krav til instansene og danne et utgangspunkt for samarbeidet. Ifølge helse- og omsorgstjenesteloven (2011) § 7-2 skal kommunen tilby koordinator dersom bruker har behov for langvarige og koordinerte tjenester. I forlengelsen av dette er oppgaven til koordinator er å sørge for nødvendig oppfølging av bruker, samt sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan. Det er kommunens ansvar å etablere ansvarsgruppe for koordinering av det tverretatlige samarbeidet, i samsvar med barn og foreldres behov (Kinge, 2012). Videre har også kommunen ansvar for at det opprettes en koordinator. Likevel er det ikke lovfestet *hvem* som har dette ansvaret.

2.2.1 Utfordringer i tverretatlig samarbeid

På tross av mange åpenbare fordeler kan det være utfordringer i tverretatlige samarbeid. Eksempelvis kan ulikt lovverk, ulik kultur og ulike tradisjoner være generelle årsaker til at et samarbeid blir utfordrende (Kinge, 2012). Strukturelle forhold som manglende rutiner, dårlig organisering av samarbeidet og samarbeidsrelasjoner, samt uklar ansvars- og oppgavefordeling er andre faktorer som kan påvirke samarbeidet negativt (Andersson et al., 2005). I forlengelsen av dette påpekes også ulike yrkesmessige ideologier og ulike kulturer i tjenesten. Kinge (2012) påpeker at kriterier som utydelige mål, uklarhet omkring arbeids- og ansvarsfordeling, samt uavklarte problemer, med stor sannsynlighet vil ha en negativ påvirkning på samarbeidet og kommunikasjonen. I forlengelsen av dette nevnes det at et vanskelig samarbeid, som regel innebærer et eller flere av disse kriteriene.

Når man arbeider med sårbare barn og unge vil man få tilgang til personlige og intime opplysninger. I et samarbeid mellom to ulike etater er kravene som stilles strenge når det gjelder utveksling av informasjon og opplysninger (Lauvås & Lauvås, 2004). På bakgrunn av dette må ulike yrkesgruppene ofte forholde seg til taushetsplikt. Det er derfor svært viktig med riktig håndtering av taushetsplikt ved praktisering av tverretatlig samarbeid (Nilsen, 1992). Taushetsplikt for ulike yrkesgrupper er regulert i lovverket etter forvaltningsloven (av 1967) (forvaltningsmessig taushetsplikt). I forvaltningsloven § 13 første ledd står følgende: «Enhver som utfører tjenester eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenester eller arbeidet får vite om:

1. Noen personlige forhold, eller

2. Tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drist- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som det angår» (Forvaltningsloven, 1967, § 13).

Den forvaltningsmessige taushetsplikten gjelder alle som jobber i det offentlige, som Statped og barnevernet. Hensikten med taushetsplikten er å beskytte privatpersoners integritet og beskytte mot at opplysninger om dem blir spredd (Glavin & Erdal, 2018). Taushetsplikten og hvordan en forholder seg til den kan være et reelt dilemma i tverretatlig samarbeid (Kinge, 2012). I forlengelsen av dette føler ofte arbeidere innen offentlige tjenester seg bundet og hindret av taushetsplikt. Betydningen av å være klar over og trygg på lovverket, samt rettigheter og plikter er dermed viktig.

På tross av strenge krav til taushetsplikt betyr det midlertid ikke at det er umulig å etablere et samarbeid (Lauvås & Lauvås, 2004). Det finnes unntak i forvaltningsloven som gir mulighet til å kunne kommunisere og utveksle opplysninger mellom tjenestene (Glavin & Erdal, 2018). I forvaltningsloven § 13b nr.5 heter det at taushetsplikt etter § 13 ikke er til hinder for at forvaltningsorganet gir andre forvaltningsorganer opplysning om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet, eller slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, oppnevningssgrunnlag eller instruks. Jf. forvaltningsloven § 13b nr.5 har barnevernet mulighet til å gi opplysninger til andre instanser, dersom det er nødvendig for å fremme barnevernstjenesten, institusjonenes, senteret for foreldre og barns eller omsorgssenteret for mindreåriges oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skader for noens helse (Barnevernloven, 1992, § 6-7). Det er også mulig å få unntak fra taushetsplikten gjennom samtykke fra det individet taushetsplikten angår. Forvaltningsloven § 13a viser til at taushetsplikten kan oppheves i den utstrekning de som har krav på taushet samtykker. I lov om helsepersonell § 35 tredje ledd åpnes det opp for at dersom samarbeidet gjelder barn, vil samtykke til å dele opplysninger i dette tilfellet overføres til foreldrene.

2.2.2 Hvorfor samarbeide tverretatlig?

Det er mange fordeler med tverretatlig samarbeid, men felles er at de alle forsøker å fremme det som er best for barn og unge. Barnets beste er et rettsprinsipp som er anerkjent både internasjonalt og nasjonalt (NOU 2016:16). Prinsippet er redegjort for i barnekonvensjonen (1989), samt et overordnet prinsipp i det spesialpedagogiske arbeidet. Barnekonvensjonen (1989) påpeker at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle tiltak og

handlinger som gjelder barnet. Imidlertid er barnets beste relativt (Haugli, 2008). Det vil si at det som er best for ett barn, ikke nødvendigvis er det beste for et annet barn i samme situasjon. Følgelig innebærer prinsippet om barnets beste tolkninger og skjønnsutøvelser (NOU 2016: 16). Hverken opplæringsloven (1998), barnehageloven (2005), barnevernsloven (1992) eller forvaltningsloven (1967), nevner prinsippet om barnets beste. Prinsippet er likevel gjeldende i norsk lov (Menneskerettsloven, 1999, § 2). På bakgrunn av dette ble det lagt frem et forslag om en ny lov i NOU (2016: 16), knyttet til barnevernsloven, som innlemmer overordnede bestemmelser som gjelder prinsippet om barnets beste. Et tverretatlig samarbeid mellom Statped og barnevernet vil involvere samhandling om barn og unge. Med bakgrunn i dette kan en anta at ansatte i Statped og barnevernet forholder seg til prinsippet om barnets beste.

3. Kontekstuell ramme for studien

To viktige kommunale tjenester som inngår i et tverretatlig samarbeid, er Statped og barnevernet. På tross av ulike faglige mandater, er Statped og barnevernet i noen tilfeller nødt til å samarbeide. Som nevnt innledningsvis er Statped en statlig støttetjeneste for kommuner og fylkeskommuner (Statped, 2022b). Det er kommuner og fylkeskommuner som har ansvaret for at barn, unge og voksne med omfattende behov for særlig tilrettelegging får tilpasset barnehage- og opplæringstilbud i et inkluderende fellesskap (Statped, 2021a). I forlengelsen av dette er Statped direkte underlagt Kunnskapsdepartementet og skal bidra til at sektormål for barnehagen og grunnopplæringa blir nådd. Tjenestene til Statped er ikke lovpålagte, men har bakgrunn i barnehageloven (2005) og opplæringsloven (1998). Når det gjelder tjeneste til voksne er det opplæringsloven §4A-2 som er utgangspunktet. Barnevernet sin hensikt er å bidra til barns velvære og utvikling, samt å sikre deres trygghet (Havik et al., 2004). I forlengelsen av dette skal alltid barnets beste stå i fokus, både i tenkning og handling. Barnevernet er regulert av barnevernsloven. Lov om barneverntjenester har som formål å «sikte at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid» og «å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstkår» (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Ifølge Havik et al. (2004) utvikles barnevernet gjennom et kontinuerlig vekselspill mellom verdier, faglig kunnskapsgrunnlag, lov og strukturelle og økonomiske rammebetingelser.

Et barnevernsarbeid innebærer å arbeide i både en offentlig og en privat kontekst på samme tid (Nordstoga, 2004). Oppgavene som skal utføres er offentlige, det betyr at de ansatte må innordne seg under organisasjonens rutiner og regler, samt følge lovverket (Nordstoga, 2004). Enkelte situasjoner kan oppstå der lovverk eller kunnskapsgrunnlag ikke vil passe eller mangle (Nordstoga, 2004). Dette innebærer at barnevernsarbeidere foretar en skjønnsvurdering i prosessen frem til en beslutning. En slik skjønsmessigvurdering er av normativ karakter, noe som vil si at hva som riktig og best, ikke kan avgjøres kun ved hjelp av rettsregler eller fagkunnskaper, men av etiske verdier og moralske normer, noe som krever avveining av verdier og hensyn (Hanssen, 2015). Videre kan dette føre til norm- og verdikonflikter mellom ulike aktører, som eksempelvis pårørende og barnevernet, eller innad i barnevernet og mellom andre aktører. Det kan grovt sett skilles mellom positivt og negativt skjønn (Goodin, 1985, sitert i Terum, 2003). Positivt skjønn referer til den friheten som den profesjonelle må ha i håndteringen av individuelle tilfeller til å bestemme hvordan gitte mål best lar seg realisere (Terum, 2003). Ifølge Terum (2003) vil negativt skjønn være knyttet til den rammen, for eksempel lov- eller regelverk, som handlingsrommet i det enkelte tilfeller er definert ut ifra.

Det formelle samarbeid mellom Statped og barnevernet oppstår som et resultat av vedtak om innvilgelse av tjenester mellom Statped og kommunal PPT (Statped, 2021b). PPT er forkortelsen for pedagogisk-psykologisk tjeneste, som er en instans som blant annet skal hjelpe barn og voksne med behov for særskilt tilrettelegging (Utdanningsdirektoratet, 2017). Kommunen er pliktsubjekt i saken. Kommunal PPT er som oftest også påkoblet det operative samarbeidet gjennom ansvarsgruppemøter og lignende. Det vil si at samarbeidet Statped har med barnevernet skjer på det operative nivået, altså samarbeid mellom rådgivere og kontaktperson i PPT og barnevernet (Statped, 2021b).

4. Forskningsmetodisk tilnærming

I dette kapitlet vil det bli gjort rede for den forskningsmetodiske tilnærmingen og den vitenskapsteoretiske rammen som ligger til grunne for forskningsprosjektet. Det handler om hvilke valg som er blitt tatt i forskningsprosessen, samt begrunnelse av disse.

4.1 Vitenskapsteoretisk ståsted

Vitenskapsteori kan defineres som vitenskapens selvrefleksjon (Ringdal, 2018). Det er sentralt i vitenskapsteorien at en har ulikt syn på kunnskap, da dette preger vårt syn på virkelighet (Brottveit, 2018). For å utdype dette refereres det ofte til ontologi (synet på virkeligheten), epistemologi (kunnskapssyn: læren om viten eller kunnskap) og metodologi (hvordan man innhenter kunnskap), for å besvare de grunnleggende vitenskapsteoretiske spørsmålene (Ringdal, 2018; Brottveit, 2018; Guba & Lincoln, 1994). Denne studien tar utgangspunkt i et sosialt konstruktivistisk vitenskapsteoretisk perspektiv. Det ontologiske premisset i sosial konstruktivismen er at virkeligheten er sosialt konstruert (Alvesson & Sköldberg, 2009; Lundby, 1998). Statped og barnevernet vil handle ut ifra egne respektive kunnskapsbaser (mandat), og har dermed ulike ontologiske utgangspunkter. Etatene samarbeider, men de samarbeider imidlertid ut ifra ulike ståsteder. Det vil si at begge etater kan argumenter for at de vil barnets beste, men de vil likevel gjøre dette ut ifra forskjellige premisser. Kunnskapen som konstrueres i denne studien, fremkommer gjennom en interaksjon mellom meg som forsker og de ansatte i Statped, noe som danner grunnlaget for datamaterialet. Sosial konstruktivismen kan også knyttes til det samarbeidet som beskrives av informantene, da de har subjektive meninger om deres erfaringer rundt dette teamet utviklet gjennom interaksjon med andre, noe som er sentralt innen sosial konstruktivismen (Cresswell & Poth, 2018). Denne virkeligheten konstrueres gjennom språket, som er det epistemologiske utgangspunkt i sosial konstruktivismen (Alvesson & Sköldberg, 2009). Med dette menes det at kunnskapen vår i utgangspunktet er bygd opp og strukturer av språket, og så langt språket rekker, har vi også mulighet for å få kunnskap (Hjardemaal, 2014). Basert på dette var ikke forventingen at jeg skulle stille spørsmål og dermed skapes kunnskap, men at kunnskapen kunne utvikles gjennom menneskelig interaksjon ved å anvende et semistrukturert intervju (se hovedpunkt 4.2). Det vil si at jeg presenterte ulike temaer som informantene kan «henge seg på», og sammen konstrueres kunnskapen. En mulig utfordring som er verdt å nevne med dette er at intervjuet kan oppfattes som ledende, og dermed påvirker den kunnskapen som produseres.

Videre knyttes hermeneutikk til sosial konstruktivismen, og ifølge Guba og Lincoln (1994) er det metodologiske utgangspunktet i sosialkonstruktivismen hermeneutisk og dialektisk. Med dialektisk refereres det til prosessen hvor enkeltdelene, som ofte er motstridende, utgjør en høyere enhet (Højberg, 2014). Dette handler igjen om forståelsen av del og helhet, som vil bli tydeligere beskrevet under hovedpunkt 4.8. Hermeneutikk innebærer en utforskning av

underliggende mønstre og mening, samt tolkning av tegn og tegnsystem i vid forstand (Alvesson & Sköldberg, 2009; Lærgreid & Skorgen, 2014). På bakgrunn av dette vil en hermeneutisk tilnærming bli anvendt og forbeholdt analyse av datamaterialet, mens sosial konstruktivismen vil være den overordnede vitenskapsteoretiske verdi- og profesjonsforankringen i studien.

4.2 Redegjørelse for valg av metode

Metodevalget henger sammen med problemstilling og kan beskrives som «veien til målet» (Ringdal, 2018; Kvale & Brinkmann, 2015). I denne studien er det anvendt en kvalitativ metode for å besvare problemstillingen. Kvalitativ metode er mer tilpasset samfunnsvitenskapen, og fokuserer på å gå i dybden på et felt i forsøk på å forstå den sosiale virkeligheten (Ringdal, 2018; Brinkmann & Tanggaard, 2015; Brottveit, 2018c). I lys av at sosial konstruktivismen er studiens overordnede vitenskapsteoretiske ståsted, er også kvalitativmetode et skjønnsomt valg. Dette grunnes i at kvalitativ metode ofte innebærer å anvende intervju for å innhente kunnskap, noe som har sammenheng med sosial konstruktivismens perspektiv på kunnskap som sosial konstruert, gjennom språk og samhandling (Alvesson & Sköldberg, 2009).

I denne studien er det anvendt et semistrukturert intervju som intervjuform. Grunnen til at jeg valgte denne formen for strukturering er blant annet på grunn av tema og problemstilling. Problemstillingen legger opp til innhenting av kunnskap, med sosial konstruktivismen som bakteppe, og det vil derfor være naturlig å anvende intervju for å innhente data. Det som særpreger det semistrukturerte intervjuet er at det er en planlagt og fleksibel samtale, med formål om å innhente beskrivelser av intervjupersonenes livsverden, med hensyn til fortolkning av meningen med de fenomenene som blir beskrevet (Kvale & Brinkmann, 2015). I henhold til dette ble det også naturlig å forbeholde en hermeneutisk tilnærming til analysen, da kvalitative metoder bygger på teori og fortolkning av fenomener. Derfor har jeg gjennom et semistrukturert intervju forsøkt å få frem de ulike synspunktene til deltakerne, med utgangspunkt i faste spørsmål etter tema, samtidig som det var rom for utdypning og oppfølgingsspørsmål underveis. Dette ga meg mulighet til å innhente mest mulig relevant datamateriale om samarbeidet som kunne brukes til drøfting av problemstilling. Med andre ord kunne jeg som forsker styre tematiseringen for å utforske problemstilling, samtidig som det var rom for informantens utdypninger. I lys av dette tar intervjuet utgangspunkt i en utarbeidet intervjuguide strukturert etter ulike tema (se underpunkt 4.4.1), samtidig som den

er åpen for endring av spørsmålenes rekkefølge og form, samt oppfølgingsspørsmål (Poulsen, 2019). På denne måten styres intervjuene til en viss grad med bakgrunn i problemstillingen, gjennom de ulike temaene, som eksempelvis «kommunikasjon», noe som ansees som nødvendig. Samtidig gir denne metoden forsker frihet, ved at en kan variere rekkefølgen spørsmålene blir stilt, omformulere spørsmålene og det gir mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål som ikke er planlagt på forhånd (Brottveit, 2018b). Det vil si at denne intervjuformen ikke styrer informanten i samme grad som et strukturert intervju. I tillegg var det ønskelig med utdypende kunnskap om holdninger og synspunkter, noe Brottveit (2018) peker på som en fordel ved å anvende et semistrukturert intervju.

4.3 Utvalg

Utvalget består av fem ansatte i Statped. De som har tatt del i studien vil bli henvist til som informanter. Informantene representerer begge kjønn. De har et aldersspenn fra ca. 40-60 år, og er fra ulike Statped regioner i Norge. Et fellestrekk ved samtlige informanter er at de har variert, men relevant erfaring fra årene før de begynte å jobbe i Statped. Ulik utdanningsbakgrunn, samt tidligere erfaringer, frembringe flere perspektiver. Samtidig kan dette også være krevende med tanke på analysen, dersom bakgrunnen deres spriker for mye. Eksempelvis har noen av informantene erfaringer fra PPT. Samtlige hadde jobbet i 5 år eller mer i Statped. Helhetlig sett utgjøre deltakerne en koherent gruppe. Imidlertid var det én informant som skilte seg ut. Dette på tross av mange overensstemmelser hos informantene når det gjaldt å besvare problemstillingen. Denne ene informanten opplevde ikke noe ved samarbeidet med barnevernet som problematisk.

Hvem som skal inngå i en studie er avhengig av type design (Ringdal, 2018). Et kjennetegn på kvalitativ metode er at utvalget ofte er lite, da hensikten er å fremskaffe detaljrik- og bestemt informasjon og kunnskap (Brottveit, 2018c). Når utvalget er så lite, kan man ikke basere seg på tilfeldig utvalg (Brinkmann & Tanggaard, 2015). I henhold til dette ble utvelgelsen strategisk. Det vil si at informantene representerer egenskaper som er relevante i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018). Ifølge Cresswell og Poth (2018) må en finne en gruppe mennesker som best mulig kan informere om det aktuelle teamet. På bakgrunn av problemstillingen ble utvalgskriteriet at informanten var ansatt i Statped og at de hadde erfaringer med å samarbeide med barnevernet. Fem informanter ble regnet som tilstrekkelig, dette spesielt med tanke på den omfattende analysen som gjennomføres i etterkant.

4.3.1 Rekruttering

Nasjonal forskningsetisk komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) anbefaler å melde inn studien til en instans for å ivareta det rettslige grunnlaget for behandling av personopplysninger. Samtidig inneholder studien behandling av personopplysninger (lydopptak av intervju), og prosjektet har dermed meldeplikt til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Studien ble derfor meldt inn til NSD (se vedlegg 1). Prosjektet ble meldt inn 04.01.22 og godkjent 28.01.22. Rekrutteringen startet da forløpende og foregikk gjennom e-post. Alle informantene fikk tilsendt et informasjonsskriv (se vedlegg 2) i forkant av intervjuet på e-post. Samtlige informanter takket ja til å delta ved forespørsel. Før selve intervjuprosessen kunne begynne ønsket avdelingsleder på et av Statped lokasjonene å få tilsendt NSD-godkjenningen, samt informasjonsskrivet. Etter avdelingsleder hadde sett igjennom og «godkjent», kunne en gjennomføring av intervjuene starte. På bakgrunn av at informantene først fikk forespørsel om å delta i intervju tilsendt direkte, kan det argumenteres for frivillig deltakelse. Med andre ord ville jeg unngå situasjoner der leder først får tilsendt forespørsel om deltakelse på vegne av informantene, da dette kan føre til en indirekte ufrivillig deltakelse. Dette grunnes at en relasjon med leder kan være preget av asymmetriske maktbalanser. Følgelig er det tenkelig at det derfor kan være utfordrende å takke nei til å delta, dersom leder fremmer deltakelse.

4.4 Etisk vurdering

Etikk bør være integrert gjennomgående i hele forskningsprosessen (Ringdal, 2018; Del Busso, 2018). Denne studien tar utgangspunkt i de forskningsetiske retningslinjene utarbeidet av den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskaps og humaniora (NESH). Ifølge Ringdal (2018) er forskningsetikk de grunnleggende moralnormene for vitenskapelig praksis. Det vil si hvordan en bør handle. Retningslinjene fra NESH understreker at det skal tas stort hensyn til personene som inngår i eller deltar i forskningen (NESH punkt. B). I forlengelsen av dette skal forsker være oppmerksom på personlig integritet, sikkerhet og velferd, samt informere om samtykke. For å sikre disse ulike punktene, har det blitt tatt stort hensyn til følgende relevante underpunkter utarbeidet av NESH: informert samtykke, anonymisering, konfidensialitet og lagring og deling av forskningsmaterialet.

Informert samtykke innebærer blant annet frivillig, informert og utvetydig deltakelse, samt et dokumenterbart forskningsprosjekt (NESH). Dette ble ivaretatt gjennom et informasjonsskriv, som informantene fikk tilsendt i sammenheng med forespørsel om å delta i studien.

Informasjonsskrivet inneholdt en kort beskrivelse av prosjektets formål, hva studien innebærer for informantene, retten til å trekke seg når som helst og samtykkeerklæring (se vedlegg 2). Det ble også muntlig informert om retten til å trekke seg før intervjuet startet. Anonymisering av datamaterialet foregikk fortløpende. Det vil si at når datamaterialet ble transkribert, ble det også anonymisert i form av nummer. Informasjon som gjør det mulig å spore informasjon tilbake til individet ble fjernet. Konfidensialitet vil si at forsker skal behandle informasjon på en fortrolig måte (NESH punkt 21). Dette ble sikret gjennom anonymisering og ved at lydopptakene bare var tilgjengelig på en båndopptaker uten internettilgang. Samtidig vil alt datamaterialet bli slettet ved avslutning av prosjektet. Prosjekter ble også meldt inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD) og godkjent før intervjuprosessen startet. Dette grunnes i at intervjuene er tatt opp på båndopptaker, og dermed blir behandlet som personopplysninger, noe som innebærer meldeplikt.

4.4.1 Forforståelse

Et aspekt som er viktig å nevne, både som en sentral del av hermeneutikken, men også for å sikre en gjennomsiktighet av studien, er forforståelse. Dette grunnes i at egne erfaringer, tanker og følelser alltid vil påvirke hvordan vi forstår (Røkenes et al., 2006). Det er dermed viktig å være bevisst sin forforståelse, da dette kan påvirke forskningen i ulik grad. Den vil blant annet påvirke valgene jeg tar, tolkning og forståelse. Min forforståelse har bakgrunn i min utdanning som spesialpedagog, samt de erfaringen jeg har. Når det gjelder temaet tverretatlig samarbeid er også grunnlaget mitt den spesialpedagogiske utdanningen min. I forkant av forskningsprosessen leste jeg i tillegg en del om tverretatlige samarbeid, både gjennom internasjonal- og nasjonal forskning. Dette har trolig påvirket blant annet hvilke temaer jeg har tatt opp i intervjuguiden og hvilke spørsmål som har blitt stilt. Imidlertid har jeg gjennom hele forskningsprosessene forsøkt å være dette bevisst og på denne måten etterstrebet å forhindre at min faglige og personlige forforståelse påvirket studien.

4.5 Kvalitetssikring i kvalitativ forskning

I følgende avsnitt vil det bli gjort rede for hva som er gjort for å sikre studiens kvalitet gjennom validitet, reliabilitet og generaliserbarhet. Det er omdiskutert om begrepene validitet,

reliabilitet og generaliserbarhet er relevante når det gjelder kvalitative data (Ringdal, 2018; Brinkmann & Tanggaard, 2015). Dette grunnes i at disse begrepene i hovedsak er knyttet til kvantitative målinger. Det er imidlertid krav som bør oppfylles da enhver vitenskapelig studie, ifølge Brinkmann og Tanggaard (2015), skal forholde seg til måtene resultatene og konklusjonene fra studien har kommet frem på. Videre bidrar det til å øke troverdigheten til studien (Noble & Smith, 2015). Thagaard (2004), sitert i Brinkmann & Tanggaard (2015), argumenterer for at en bør snakke om transparens i stedet for reliabilitet, om gyldighet i stedet for validitet og om gjenkjennelighet i stedet for generalisering. På tross av begrepsbruk er essensen at forskningen skal vurderes ut ifra kriterier som anerkjenner forskningsmål og ambisjoner (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Det vil si at det handler om fundamentale prosesser, som gjør forskningen troverdig.

4.5.1 Reliabilitet

Reliabilitet viser til en kritisk vurdering av prosjektets pålitelighet, troverdighet og nøyaktighet (Kvale & Brinkmann, 2015; Brottveit, 2018d; Thagaard, 2018). Videre handler begrepet om repliserbarhet, altså om resultatene kan reproduseres ved videre forskning på et annet tidspunkt (Thagaard, 2018; Kvale & Brinkmann, 2015). På bakgrunn av dette er den metodiske tilnærming forsøkt forklart gjennomgående detaljert, slik at fremgangsmåten skal være transparent. Dette gjør det mulig for eventuelle andre forskere og repliserer studiens fremgangsmåter. Samtidig vil det være lite sannsynlig at en annen forsker ville fått samme resultater innen kvalitativ forskning (Postholm, 2010). Dette grunnes blant annet i at informanten ikke vil kunne gjengi sine svar på samme måte. Samtidig vil både intervjuer og informant påvirke intervjuet. Dersom det hadde vært flere forskere involvert i prosjektet, kunne dette ha styrket reliabiliteten da det hadde bidratt til flere perspektiver. På bakgrunn av ulike begrensninger, var ikke dette et alternativ.

Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) vil både intervjuer og spørsmålenes form i intervjuguiden påvirke reliabilitet. Pilotintervjuet, som ble utprøvd i forkant, kan styrke reliabiliteten ved at strukturen og flyten ble regnet som pragmatisk. Det ble vektlagt å bruke et enkelt språk, samt unngå ledende spørsmål i intervjuguiden, for å øke troverdigheten. Samtidig er intervjuguiden strukturert etter tema, og det er derfor mulig at jeg som forsker påvirker gjennom min forutinntatte oppfatning om hva dette samarbeidet kan inneholde og innebære. Intervjuene ble gjennomført på lokaler som informanten valgte selv, noe som kan gi en trykksfølelse (Sollid, 2013). Jeg benyttet meg også av parafrasering, noe som innebærer at man forsøker å

gi en nøyaktig gjengivelse av informantenes utsagn (Baltzersen, 2014), slik at jeg kunne forsikre meg om jeg hadde forstått informantene riktig. Videre ga det semistrukturert intervjuet mulighet for oppfølgingsspørsmål og ønsker om eksempel. På den ene siden kan dette styrke reliabilitet, ved at informanten får mulighet til å utdype sine tanker om teamet (Kalve & Brinkmann, 2015). På den andre siden kan reliabiliteten påvirkes av at spørsmålene variere noe. Avslutningsvis fikk informantene mulighet til å tilføye informasjon og mulighet til å spørre om det var noe de lurte på.

Reliabilitet kan også knyttes til transkripsjon (Kvale & Brinkmann, 2015). I lys av dette ble transkribering forsøkt ordrett gjengitt, inkluderte pauser og fyllord. Lydopptakene ble også gjennomgått to ganger, for å forsikre at det faktisk ble gjengitt ordrett. Det er likevel mulig at andre aspekter som ikke ble inkludert i transkripsjonene kan ha hatt innflytelse, som eksempelvis kroppsspråk. Dette gjelder spesielt det ene intervjuet som ble gjennomført gjennom zoom. Å vurdere reliabiliteten er viktig i alle faser i forskningsprosessen, noe som er forsøkt oppnådd gjennom en gjennomiktig gjennomgang av forskningsprosessen (Brottveit, 2018d).

4.5.2. Validitet

Validitet handler om hvorvidt den anvendte metoden er egnet til å undersøke det den skal (Kvale & Brinkmann, 2015; Ringdal, 2018). I dette prosjektet vil validitet handle om et semistrukturert intervju er en egnet metode for å undersøke hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Kvale og Brinkmann (2015) viser til gyldighet innen validitet i sammenheng med om funnene er tilfredsstillende ut ifra anvendt metode. Ettersom problemstillingen forsøker å utforske hvordan de ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet og dette blir besvart gjennom funnene, kan det argumenteres for god validitet. Det vil si at den anvendte metoden er tilfredsstillende. Samtidig er utvalget lite, og dermed kan en ikke utelukke at et større utvalg ville gitt bedre resultater. På tross av at tverretattlig samarbeidet er et kontroversielt tema vil en kunne argumentere for at et større utvalg vil kunne fremme kvaliteten. Tilsvarende kan oppfølgingsspørsmål og parafrasering styrke for validiteten. Gjennom å stille spørsmål som «Er det noe du vil tilføye?» og «Har jeg forstått deg riktig?» gir en mulighet for informanten å bekrefte, tilføye og/eller endre svarene. Ringdal (2018) understreker at validering foregår i hele forskningsprosessen. Det vil si at validering foregår fra start til slutt ved at en hele tiden går frem og tilbake i forskningsprosessen. Gjennom hele forskningsprosessen ble det vurder og reflektert over

blant annet hvorvidt anvend metode, teori, analyse og koding var relevant i henhold til det problemstillingen forsøkte å besvare.

4.5.3 Generaliserbarhet

Generalisering kan regnes som en form for evaluering av objektivitet og kvalitet av den kvalitative forskningen (Kvale & Brinkmann, 2015). I denne sammenheng fremheves overføringsverdi, altså om resultatene kan overføres til andre situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2015; Brottveit, 2018c). På bakgrunn av at prosjektet innehar et fåtall informanter, vil generalisering i dette tilfellet være utfordrende. Det vil derfor bli anvendt en naturalistisk generalisering. En naturalistisk generalisering vil si at selv om kunnskapen som produserer er kontekstuell, kan den være til nytte og overføres til andre, lignende settinger (Postholm, 2010). Kunnskapen som produseres i dette prosjektet vil til en viss grad være kontekstuell, men kan likevel være til nytte og overføring til andre, lignende situasjoner. Gjennom studien produseres det innsikt som kan ha nytteverdi. Dette grunnes i at studien kan frembringe nye måter å se og tolke praksisfeltet på. En naturalistisk generalisering handler om nytteverdien av forskningens funn (Postholm, 2010). På bakgrunn av at det finnes lite forskning om dette spesifikke samarbeidet, er det stor sannsynlighet at studien kan ha en verdi både for videre forskning og for andre studier.

4.6 Forberedelse og gjennomføring av intervjuer

4.6.1 Intervjuguide

I forkant av intervjuene ble det utarbeidet en intervjuguide, med semistrukturert utgangspunkt. En intervjuguide må planlegges godt slik at spørsmålene som stilles er sentrale med tanke på temaet (Thagaard, 2018). Intervjuguiden ble utformet på bakgrunn av problemstillingen og ble delt inn i tre hovedtemaer, som var utgangspunktet for spørsmålene (se vedlegg 3), i forsøk på å belyse problemstillingen. Disse temaene var «samarbeid», «kommunikasjon» og «kompetanse». Temaet «samarbeid» innebærer noen generelle spørsmål om de ansattes opplevelse av samarbeidet, samt hvordan det organisatoriske samarbeidet foregår, som for eksempel rutiner. «Kommunikasjon» henviser til hvordan Statped og barnevernet kommuniserer med hverandre i samarbeidet og hvilke faktorer som kan påvirke kommunikasjonen. Med «kompetanse» refererer det til den kompetansen og kunnskapen Statped innehar og hvilken kompetanse barnevernet innehar, samt hvordan dette kan påvirke samarbeidet. Dette innebærer også hvilken kunnskap ansatte i Statped opplever at

barnevernet har om Statped. Tematiseringen gjør det mulig å få frem underliggende strukturer.

Hensikten var å utforske hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Det ble vektlagt åpne spørsmål i intervjuguiden, da ledende spørsmål ubevisst kan påvirke informantenes svar (Kvale & Brinkmann, 2015). Samtidig opplevdes det som åpne spørsmål ga informantene mulighet til å utdype de område de hadde mest erfaring med.

Spørsmål som kunne oppleves utfordrerne ble stilt til slutt. Alle intervjuene ble tatt opp på båndopptaker. I etterkant ble intervjuene transkribert (se hovedpunkt 4.5).

4.6.1.1 Pilotintervju

Det ble foretatt et pilotintervju i forkant av datainnsamlingen. Dette innebær en utprøvelse av hvordan spørsmålene fungerte og flyten i intervjuguiden. Pilotintervjuet ble utprøvd på én person, som ikke har noen tilknytting til Statped, og kunne derfor ikke belyse innholdet i min problemstilling. Likevel var hensikten med pilotintervjuet å vurdere om gjennomføringen av intervjuet var pragmatisk, ikke å se på innholdet. Etter gjennomført pilotintervju, ble spørsmålene og flyten vurdert som hensiktsmessig for å besvare problemstillingen.

4.6.2 Gjennomføring

Datainnsamlingen foregikk i uke 8. Informantene fikk selv velge lokaler for gjennomførelse av intervjuene. Alle informantene, foruten om én på zoom fra sitt hjem, ble intervjuet på et og samme grupperom på sin arbeidsplass. Dette kan skape trygghetsfølelse, da informantene fikk velge steder som følte trygge og komfortabel for dem selv (Sollid, 2013). Informanten hadde fått tilsendt et informasjonsskriv og samtykkeerklæring i forkant (se vedlegg 2). De fikk likevel tilbud om å lese gjennom informasjonsskrivet én gang til, før de signerte samtykkeerklæringen. Samtlige informanter takket nei til dette, da de allerede hadde gjort seg kjent med innholdet i informasjonsskrivet. Deretter informerte jeg igjen om frivillig deltakelse og om retten til å trekke seg når som helst, uten konsekvenser. Avsluttende, før intervjuet startet, informerte jeg kort om at intervjuguiden inneholdt tre tema. Informantene fikk ikke tilsendt intervjuguiden i forkant av intervjuene. Det begrunnes i at det var ønskelig med praksisnære- og spontane svar. Samtidig ville jeg ikke at informantene skulle bli påvirket til å svare på spørsmålene ut ifra det de tror er mine synspunkter og verdier, noe Thagaard (2018) påpeker som en mulig virkning av å få tilsendt intervjuguiden i forkant.

Intervjuene varte mellom 25-35 minutter, og informantene hadde satt av tilstrekkelig med tid. Dermed opplevdes ikke informanten som stresset. Intervjuene ble tatt opp på bånd. En fordel med båndopptaker var at jeg kunne konsentrere meg fullt og helt på informanten.

Intervjuguidens struktur ble i hovedsak fulgt, foruten om der det var ønskelig med utdypning, eksempler eller mer informasjon. Da ble de stilt oppfølgingsspørsmål. Innledende ble det stilt lette spørsmål for å åpne samtalen med noe enkelt og kjent. Jeg benyttet meg av parafrasering i noen tilfeller. Parafrasering vil si at man som intervjuer prøver å gi en nøyaktig gjengivelse av det informanten sa (Baltzeren, 2014). Dette gjør det mulig å unngå misforståelser. Jeg prøvde også å ha en åpen holdning til informantene, og ikke avbryte når de svarte på spørsmålene. Avsluttende fikk informanten spørsmål om det var noe de ville tilføye eller lurte på. På denne måten fikk informanten mulighet til å tilføye annen relevant informasjon eller komme med spørsmål angående studien.

4.7 Transkribering

Hvert enkelt intervju ble lagret på en båndopptaker uten internettkobling. Båndopptakene var bare tilgjengelig på denne båndopptakene, som ble bevart i et privat hjem. I etterkant ble intervjuene transkribert og anonymisert fortløpende. Transkribering vil si en konkret omdanning av en muntlig samtale til en skriftlig tekst (Kvale & Brinkmann, 2015).

Transkriberingen ble renskrevet i helhet, noe som vil si at den er ordrett gjengitt og inkluderte pauser og fyllord. Dette anbefales, da det kan hindre omformuleringer eller at det informanten har sagt får en annen betydning enn det som var ment (Brottveit, 2018d). Transkribering vil bidra til en bedre oversikt og struktur av materialet (Kvale & Brinkmann, 2015). Ettersom transkribering var fullført, ble båndopptakene slettet.

4.8 Analyse av transkripsjonene

4.8.1 Hermeneutisk tilnærming

En hermeneutisk tilnærming danner utgangspunktet for datanalysen, som nevnt i hovedpunkt 4.1. Hermeneutikk er en vitenskapsfilosofisk tradisjon som opprinnelig er knyttet til tekstfortolkning av bibelske tekster (Thagaard, 2018; Kvale & Brinkmann, 2015). Imidlertid har hermeneutikken utviklet seg til å bli en kritisk grunnlagsteori for forståelse i en økende allmenn grad (Brottveit, 2018e). Grunnlaget i hermeneutikken handler om forståelse og tolkning, ved en vekselvirkning mellom del og helhet (Hjardemaal, 2014; Gilje & Grimen,

2011). Studien fokuserer på forståelse gjennom fortolkning av meningsytringer fra de ansatte i Statped og tekst (teori), og ifølge Brottveit (2018c) har kvalitativ forskning en klar forankring i hermeneutikken. Samtidig er tilnærming til studien utforskende. Med bakgrunn i at hermeneutikkens mål er å komme frem til mulige nye forståelse av et fenomen, ikke å forklare det, ble en hermeneutisk tilnærming til analysen foretrukket (Brottveit, 2018d).

Den hermeneutiske sirkelen er sentral i hermeneutikken og vil derfor være vesentlig i analysen. Det ligger flere prosesser til grunn i den hermeneutiske sirkel, men på bakgrunn av at tilnærmingen er forbehold analysen, vil hovedfokuset være på de prosessene som blir benyttet i analysen. Det essensielle i den hermeneutiske sirkel er å forstå delen i en tekst ut fra teksten som helhet, og at tolkning er i kontinuerlig bevegelse mellom tekst og forsker (Brottveit, 2018d; Alvesson & Sköldbberg, 2018). En del kan bestå av et tekstutdrag eller hendelser. I dette prosjektet består delen av utsagn fra de ansatte i Statped i form av skriftliggjorte setninger. Helheten kan favne den sosiale konteksten eller være et teoretisk rammeverk. Analyseprosessen er dermed inspirert av hermeneutikken i den forstand at fokuset i analyseprosessen var å skape forståelse av delene, det vil si innholdet som fremkom i hvert enkelt intervju, slik at det samlet sett kunne utgjøre en helhet som utforsker hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Gjennom en vekselvirking mellom disse vil en få en dypere og større forståelse. Den hermetiske sirkel vil på denne måten innebære en bevegelse mellom ønsket om å forklare og ønsket om å forstå (Alvesson & Sköldbberg, 2009). Hermeneutikk er bakgrunnen for analyseprosessen som er redegjort for under.

I dette prosjektet blir det anvendt meningsfortetting og koding som analyseform. Dette innebærer å få frem det som allerede ligger i teksten gjennom en forkortelse av intervjupersoners utsagn (Kvale & Brinkmann, 2015). Å analysere betyr å bryte noe ned i mindre deler og den vanligste formen for dataanalyse er å kode eller kategorisere (Tanggaard & Brinkmann, 2015; Kvale & Brinkmann, 2015). Koding er nøkkelord som knyttes til et tekstsegment fra intervjuet, slik at en letter kan identifisere en uttalelse i etterkant (Kvale & Brinkmann, 2015; Tanggaard & Brinkmann, 2015). Fortrinnsvis i analysen ble hvert individuelle intervju gjennomgått for å danne et helhetlig overblikk og inntrykk. Dette innebar å lese gjennom de transkriberte intervjuene flere ganger. Deretter ble det benyttet åpen koding for å fortolke innholdet. Åpen koding betyr at kodene ikke er forhåndsbestemte, men

fremkommet etter en nøye gjennomgang av datamaterialet (Kvale & Brinkmann, 2015; Postholm, 2010). Dette innebar blant annet å markere uttalelser med relevans for studien med forskjellige fargekoder etter tema. Etter arbeidet med å bryte teksten ned i mindre deler igjennom åpen koding var gjennomført, fremkom følgende koder: «Organisering», «ulike roller», «tillit», «felles mål», «ulike profesjoner», «kommunikasjon», «informasjon», «kunnskap», «ulike tilnærminger» og «taushetsplikt». Deretter ble den hermeneutiske sirkel anvendt, og vekselvirket mellom del og helhet ble praktisert. Det vil si at analysen var en prosess der jeg hele tiden gikk frem og tilbake mellom kodene med en utforskende tilnærming. I denne prosessen ble kodene redusert fra 10 til 6, før jeg til slutt endte opp med 3 hovedkategorier som kunne favne helheten (se tabell 1). Hovedkategoriene ble til slutt «kommunikasjon», «profesjon» og «tillit». Dette betyr at de opprinnelige og planlagte temaene i intervjuguiden, foruten kommunikasjon, ble endret. Tema som tillit og profesjon ble identifisert og kom fra eksisterende data fra studien, underveis i prosessen. Da kodene var redusert til kjernekategoriene, ble også datamaterialet mer håndterlig. Denne formen for koding ga dermed god struktur og organisering av intervjuene, slik at jeg kunne få en helhetlig sammenfatning av materialet. En annen fordel med meningfortetting og koding er at det gjør det mulig å sammenligne, noe som kan bekrefte funn, eller i motsetning åpne for drøfting.

Tabell. 1 Analyse

Trinn 1: Opprinnelige koder	Trinn 2: Reduserte koder	Trinn 3: Hovedkategorier
Organisering	Kommunikasjon og informasjon	Kommunikasjon
Ulike roller	Tillit	Profesjon
Tillit	Kunnskap	Tillit
Felles mål	Profesjon	
Ulike profesjoner	Ulike tilnærminger	
Kommunikasjon	Taushetsplikt	
Informasjon		
Kunnskap		
Ulike tilnærminger		
Taushetsplikt		

5. Presentasjon av funn

I dette kapitlet vil funnene, med utgangspunkt i analysen, bli presentert. Fremstillingen er delt inn i tre kategorier. Første kategori består av «5.1 Kommunikasjon», andre kategori består av «5.2 Profesjon» og siste kategori består av «5.3 Tillit». Det vil under disse hovedkategoriene utdypes om hvilke faktorer som påvirker samarbeidet og hvordan.

5.1 Kommunikasjon

Betydningen av god kommunikasjon i samarbeidet mellom Statped og barnevernet kommer tydelig frem som et viktig aspekt. Et flertall av informantene forteller at deling av informasjon i samarbeidet er sentralt. Dersom det er en åpen delingskultur i samarbeidet, påvirker dette samarbeidet i positiv forstand. Funnene tyder på at god kommunikasjon blant annet fremmer tillit og relasjonsbygging. Samtidig forteller flere informanter at god kommunikasjon gjør det mulig for Statped å sette inn adekvate tiltak, ettersom det bidrar til en helhetlig forståelse av barnets situasjon.

Hvor de deler informasjon og hvor det er åpenhet, får vi til et samarbeid slik at det blir et lag som jobber i samme retning.

Dette utfylles av en annen informant som forteller at betydning av god kommunikasjon påvirker tiltakene som blir satt inn.

Altså ting blir tatt opp og drøftet og kanskje ansvars plassert. En får til mye bedre drøftinger rundt de tiltak som skal iverksettes.

I motsetningen til en åpen delingskultur tyder funnene på at en tilbakeholdende holdning påvirker samarbeidet negativt. I tilfeller der informasjon ikke deles går det utover barnets beste. Flere av informantene forteller at det er nødvendig for Statped med informasjon om hva barnevernet har foretatt seg på et operativt plan, samt essensiell informasjon. Dersom dette ikke er tilfellet vil Statped arbeide få et dårligere utgangspunkt, som igjen vil påvirke tiltakene som settes inn og effekten av dem.

Og motsatt om man ikke har dette samarbeidet og har gode relasjoner, så ser jeg nok at det er viktige sider med barnets oppvekstbetingelser blir ... enten at de blir

neglisjert eller at det ikke kommer i gang et kreativt samarbeid rundt hva som er det beste for barnet. (...) I saker hvor de er litt mer perifere og at man får inntrykk av at de er litt mer på en sånn kontroll funksjon så innbyr jo ikke det til noe særlig samarbeid.

Informasjon og kunnskap om hverandre som etater i det tverretatlige samarbeidet blir fremhevet som en faktor med stor innflytelse. Samtlige forteller at kunnskapen barnevernet har om Statped er varierende. Et flertall av informantene har en opplevelse av at barnevernet har begrenset kunnskap om Statped sitt mandat, og de rammene Statped arbeider innenfor. Det nevnes dog at dette er avhengig av kommunen. I tilfeller det Statped har vært inne og jobbet før, er kunnskapen om Statped bedre.

Den er igjen veldig varierende. Noen kommuner har god oversikt, særlig der hvor vi har vært mye inne. Andre kommunale barnevern har lite innsikt, kjenner kanskje ikke til Statped i det hele tatt.

Dette underbygges også av en annen informant. Som svarer følgende, på spørsmålet om opplevelsen av at barnevernet har kjennskap til de rammer Statped arbeider innenfor:

Nei, det tror jeg ikke de har (...) Mens jeg tenker at vi har et helt annet mandat enn barnevernet har, så derfor viser det jo litt sånn manglende kunnskap om oss, men hovedproblemet som jeg sa innledningsvis, er jo at jeg opplever at barnevernet har veldig veldig lav kompetanse på barn med nevroutviklingsforstyrrelser generelt.

Barnevernets manglende kunnskap om Statped som instans påvirker samarbeidet negativt. Konsekvenser dette kan ha i samarbeidet er for eksempel at Statped får tildelt en annen rolle enn det deres mandat tilsier eller at forventningene til hverandre blir uklare. I forlengelsen av dette kan det medføre en skjev ansvarsfordeling. Samtidig påpeker en av informantene at Statped også gjerne kunne hatt mer kunnskap om barnevernet, og at generelt manglende informasjon om hva Statped er, også gjelder andre etater. To informanter påpeker en gjeldene utfordring til Statped at er de er lite synlige, og at de opplever at flere ikke vet at en etat som Statped eksisterer i det hele tatt.

Og jeg tror at de kanskje opplever i møte at vi har så høy kompetanse at de tenker at vi er inne mer enn hva vi er (...) Sånn som det gjør ofte når det er mange instanser inne, at man lener seg litt tilbake og kanskje håper eller regner med at andre kanskje gjør jobben.

En annen informant er også tydelig på hvordan lite informasjon om hverandres som instanser påvirker samarbeidet negativt.

Jo mindre informasjon du har om andre instanser, jo dårligere samarbeid blir det. (...) Alternativet er at vi jobber parallelt uten å kjenne til hva den andre driver med.

Det er tydelig at dersom barnevernet har kunnskap om Statped så påvirker dette samarbeidet i positiv forstand, på tross av at dette sjeldent er tilfellet.

Det påvirker samarbeidet positivt om de har kunnskap om oss

I mange tilfeller virker det som samarbeidet mellom Statped og barnevernet eksplisitt handler om utveksling av informasjon. Dette grunnes i at utveksling av informasjon var et gjennomgående tema i intervjuet, uavhengig av intervjuguidens ferdig utarbeidet tema. Deling av informasjon var et aspekt som påvirket flere områder, og syntes å være en stor del av det samarbeidet med barnevernet handlet om

Vi bidrar jo litt med generell informasjon. Tilføring ovenfor barnevernet. Gjensidig informasjonsutveksling.

Når informasjonsflyten fungerer forteller flere av informantene at de opplever samarbeidet som godt.

All den informasjonen er kjempeviktig for oss å ha for å kunne gi en god veiledning hjemme. Og når vi får den så fungerer det veldig godt.

Funnene tyder på at samarbeidet mellom Statped og barnevernet ikke standardisert. Det vil si hvordan samarbeidet organiseres. Informantene kommer med ulike svar på hvordan

samarbeidet organiseres, og et flertall av informantene forteller at organiseringen varierer fra sak til sak. En informant forteller at Statped ikke har noe med organisering å gjøre. Dette kan tenkelig påvirke samarbeidet.

Litt avhengig av, nei ikke litt, men veldig avhengig av kommune.

Dette understrekes også av en annen informant.

Det synes jeg varierer fra sak til sak. Det kan variere enormt.

I lys av dette påpeker flere av informantene at en koordinator vil påvirke organiseringen av samarbeidet i positiv forstand. Dersom en koordinator deltar i samarbeidet forteller informantene at de kan bidra med å tilrettelegge, organisere og koordinere. Funnene tyder på at den ansvars plasseringen en koordinator har, frigjør utfordringer knyttet til organiserende faktorer og kommunikasjon, samtidig som det fremmer en bedre flyt i samarbeidet.

Noen kommuner har et godt koordinatorsystem og da er det koordinator som kaller inn til ansvarsgruppemøter, hvor alle man alle stiller og hvor man har utveksling av informasjon. Både hva skjer nå, og hva har skjedd, og hva er planene fremover, hvilke instanser har ansvaret for hva. Utenom de ansvarsgruppemøtene så er det noe samarbeid på i samarbeidsmøter, da blir det litt mindre forpliktende, litt mindre formelt og sjeldent like bra. Dette at det er en koordinator i kommunen som har oversikt, det opplever jeg som helt avgjørende for at samarbeidet med barnevernet skal gå bra på kommunalt nivå.

Funnene viser likevel at koordinator ikke nødvendigvis alltid medfølger samarbeidet. Det vil si at en koordinator ikke alltid er involvert i samarbeidet mellom Statped og barnevernet. Ifølge funnene er sakene der en koordinator er med i samarbeidet i fåtall. Dersom det likevel er tilfellet, tyder funnene på at effekten av en tildelt koordinator også er avhengig av kommune.

Jeg opplever sjeldent at jeg forholder meg til en koordinator.

Oppsummert tyder funnene på at samarbeidet mellom Statped og barnevernet i stor grad handler om utveksling av informasjon. På bakgrunn av dette fremkommer det at god kommunikasjon tyder å være essensielt i samarbeidet. Funnene viser at kommunikasjonen blir positivt påvirket dersom etatene har kunnskap om hverandre, tillit og har fått tildelt en koordinator. Gjennom god kommunikasjon opplever ansatte i Statped at samarbeidet fungerer, og at hensikten med samarbeidet oppfylles. Samtidig tyder funnene på at det fremmer prinsippet om barnets beste. Følgelig forteller informantene at dårlig kommunikasjon påvirker samarbeidet negativt. Funnene tolkes i retning av at samarbeidet ikke er standardisert, noe som tenkelig påvirker samarbeidet og kommunikasjonen. Samtlige av informantene nevner at barnevernet har lite kunnskap om Statped, og at dette skaper utfordringer i samarbeidet. Det påpekes også at ansatte i Statped sjeldent forholdet seg til en koordinator, på tross av den positive effekten dette har på samarbeidet. Dersom informantene opplever kommunikasjonen som dårlig påpekes det at det er barnets beste det går ut over.

5.2 Profesjon

Flere av informantene påpeker involvering av ulike profesjoner som noe utelukkende positivt for samarbeidet. Dette grunnes i at når kompetansen som de ulike etatene innehar, som barnevernet, blir brukt for å fremme barnets beste oppleves samarbeidet som et lag-arbeidet. Dette påpekes som en motsetning til når kompetansen blir brukt til å forsterke sine egne meninger og Statped og barnevernet blir motstandere, ikke samarbeidspartnere.

Jo flere, jo bedre (...) Jeg opplever i veldig liten grad av profesjonskamp, altså ovenfor barnevernet for eksempel- omtrent ingenting.

En fordel som er fremhevet med et tverretatlige samarbeidet er at det gjør det mulig å se helheten. Ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet som innehar en annen profesjonell tilnærming som en styrke for samarbeidet. På denne måten blir det mulig å se saken fra flere vinkler, noe som bidrar til et mer helhetlig bilde av saken. I forlengelsen av dette vil det bidra til at det blir mulig å sette inn tiltak på best mulig grunnlag.

Det at et er forskjellige profesjoner er i utgangspunktet en styrke. En får et mer helhetlig bilde av hva som egentlig er problemet og dermed er det letter å sette inn tiltak.

Samtidig påpeker en av informantene at når barnevernet har samme forståelse som Statped, så blir resultatene bedre. Svarene kan derfor tolkes som noe tvetydige, da de på ene siden forteller at ulike profesjoner er en styrke, mens de på andre siden forteller at det forutsetter en lik forståelse. Samtidig tyder funnene på at lik forståelse handler om enighet rundt hva barnets utfordringer innebærer.

(...) Så får vil jo til bedre resultater der vi har lik forståelse.

På tross av at de fleste av informantene svarer at ulike profesjonelle tilnærminger som regel er uproblematiske, tyder flere funn på at det i noen tilfeller likevel kan medbringe utfordringer i samarbeidet. På spørsmålet om uenigheter i noen tilfeller kan gå ut over barnets beste, henviser et flertall av informantene til faktorer som kan knyttes til ulike profesjoner.

Vi har ulike innfallsvinkler til en del rent faglige fremgangsmåter og holdninger. Min store kjeppest er at vi ikke skal komme inn som eksperter på noe felt og forteller foresatte eller andre hva de skal gjøre. Vi er nødt til å komme inn med en relasjonsbyggende holdning og deretter komme fram til det som skal gjøres sammen. Og vi kan veldig godt ha en klar tanke om hva vi mener er riktig, men det må samarbeides frem, hvis ikke vil ingenting av den veiledning og rådgivningen vi gir nå fram i noen retning.

Videre forteller en informant at slike uenigheter kan gjelde tiltak som barnevernet tar i bruk, som Statped kan være uenig i. Dette grunnes i ulike faglige vurderinger, noe som igjen kan knyttes opp mot ulik profesjon. Det påpekes også at barnevernet i noen tilfelle har annen oppfatning enn Statped, når det gjelder hva som er årsaken til hvorfor det er vanskelig for barnet. Funnene tolkes dermed i retning av at selv om ordene som profesjonskamp og maktbalanse ikke direkte nevnes, eksisterer det likevel til en viss grad.

Uenigheten går da gjerne på for eksempel helt konkret bruk av belønningssystemer (...). Åsså oppstår det jo litt sånn harde tak av og til når det gjelder hvilke tiltak barnevernet ser for seg som adekvate. Hvor jeg har mine faglige vurderinger som kan være ganske på tvers av det barnevernet mener.

Dette underbygges av en annen informant som også viser til ulik innfallsvinkel og ulik bruk av tiltak.

Lav kompetanse på barnets behov og at man står fra hverandre når man tenker hva som er årsaken til at det er vanskelig for barnet (...) jeg opplever at det er veldig sånn atferdsretta tilnærming, noe vi ikke står for.

To av informantene forteller at barnevernet har manglende kunnskap om nevropsykologiske-utviklingsforstyrrelser. Måten dette kan påvirke samarbeidet er at barnevernet kan resultere i at barnevernet vurderer «feil», med tanke på hva som er årsaken til at et barn har utfordringer. Ifølge funnene vil dette igjen innebære at barnevernet setter inn uegnete tiltak. Statped på sin side kan da være uenige i grunnlaget for tiltakene og selve tiltakene som blir satt inn. Samtidig kan dette skape konflikt innad i samarbeidet, da det blir uenigheter i hva som er det beste for barnet. I disse tilfellene henvises det til at barnevernet, med bakgrunn i lite kompetanse på nevropsykologiske- utviklingsforstyrrelser, vurderer at et barn er utsatt for omsorgssvikt. Mens Statped på sin side, og med sin kompetanse, mener det er et barn som har det vanskelig.

Så det jeg kan si sånn generelt er at jeg opplever at barnevernet har veldig lav kompetanse på barn med store sammensatte vansker og da gjerne nevropsykologiske- utviklingsforstyrrelser som ADHD, Tourette og autisme. Og det kanskje er en ganske stor svakhet da. Fordi vi vet jo at det å være mammaer og pappaer til barn som strever så pass det er mye mer krevende. Og det krever at det kommer inn folk som faktisk ser og forstår det de står i, og også forstår det barnet strever med. Så det savner jeg veldig da, at barnevernet har mer kompetanse på barn med sammensatte vansker og vurdere hva er omsorgssvikt, og hva er faktisk et barn som har det vanskelig.

En annen konsekvens, som ble påpekt i sammenheng med profesjonstematikken, var hvordan dette kunne påvirke prinsippet om barnets beste i samarbeidet. En av de nevnte konsekvensen var at det tverretatlige samarbeidet ikke klare å komme frem til en faglig velfundert enighet. Imidlertid nevnes det at uenigheter likevel kan være positivt for samarbeidet.

Men uenigheten i seg selv kan jo egentlig være til og med bra. Altså, at en får en korreks til hvilken vei en skal gå. Og det kan gå begge veier. Det er ikke slik at jeg sitter på sannheten om hva barnevernet skal gjøre. Men det kan godt hende at barnevernet har noen tanker som de kan presentere, for eksempel i et ansvarsgruppemøte, som jeg tenker er helt geniale.

Når det gjelder Statped og barnevernet sine roller i samarbeidet, er svarene tvetydige. Dette kan tyde på at rollene i samarbeid er noe uklare. Noen av informantene nevner at Statped sin rolle i samarbeidet blant annet er å veilede PPT, rådgivere og veilede i forhold til skolen, samt bidra med gjensidig informasjonsveksling. Videre er det tenkelig at dette kan påvirke samarbeidet

Vi har ikke noe formell rolle. Vi er jo en medspiller for å så, av og til må vi hjelpe til sånn at det samarbeid som er kommunalt, det skal fungere bra.

Også barnevernets rolle i samarbeidet oppleves som uklar. Samtlige informanten har ulike svar om barnevernets rolle i samarbeidet. En informant svarer at rollen barnevernet har varierer veldig.

(...) mens barnevernet er jo mer omgripende både her og der og jaffal på fritiden, når ikke skolen er i bildet.

Oppsummerende tyder funnene på at ulike profesjoner oppleves som en styrke i samarbeidet. Funnene viser at gjennom ulike profesjoner tilføres samarbeidet et større spekter av kompetanse, som blant annet bidrar til å se den helhetlige situasjonen til den samarbeidet gjelder. Imidlertid tyder funnene på at ulikheter i profesjoner også bidrar til utfordringer knyttet til ulike innfallsvinkler, faglige fremgangsmåter og holdninger, samt uenighet om tiltak. I forlengelsen av dette tyder funnene på at dette muligens kan ha en sammenheng med at rollene i samarbeid virker å være utydelige, samtidig som det påpekes at barnevernet har manglende kunnskap om nevropsykologiske-utviklingsforstyrrelser. På tross av dette forteller noen av informantene at uenigheter kan oppleves som positivt, da det åpner for bedre drøfting. Det er enighet blant informantene om at ulike profesjoner kan fremmer barnets beste og samarbeidet, men funnene tyder på at det også kan skape utfordringer.

5.3 Tillit

Flere av informantene antyder at tillit er viktig for et godt samarbeid. Dersom en har tillit til hverandre i samarbeid påvirker det samarbeidet positivt. Flere informanter påpeker at deling av informasjon i samarbeidet, i stor grad handler om tillit. I lys av dette understrekes det at der hvor barnevernet har tillit til Statped og deler relevant informasjon fungerer samarbeidet godt, mens der hvor det er manglende tillit kan det være et hinder for å gi best mulig hjelp til barnet.

Det faller tilbake på det jeg har vært innom, der hvor du klarer å bygge opp gode relasjoner og et tillitsfullt samarbeid så ser jeg at i noen saker kunne jeg ha en direkte kontakt til barnevernsarbeideren også. (...) Så om det er et dårlig samarbeid mellom kommunale hjelpere og foreldre så er det, så må vi kanskje legge litt vekt på å begynne å skape litt mer bedre samarbeid og begynne å jobbe litt mer med tillit til aktørene.

En informant forteller at dersom Statped skal kunne gjøre jobber sin, så må barnevernet forstå at Statped trenger mye av kunnskapen som barnevernet innehar. Dersom aktørene ikke har tillit til hverandre vil det påvirke flere sider ved samarbeidet. Det påpekes også at åpenhet rundt hva som er de ulike rollene og mandatet tidlig i samarbeidet er sentralt. Et annet aspekt som blir nevnt er relasjoner. Dersom det er dårlige relasjoner vil heller ikke samarbeidet fungere optimalt, noe som igjen går ut over barnet samarbeidet handler om.

Om man ikke har dette samarbeidet og har gode relasjoner, så ser jeg nok at det er viktige sider med barnets oppvekstbetingelser blir enten at de blir neglisjert eller at det ikke kommer i gang et kreativt samarbeid rundt hva som er det beste for barnet.

Funnene viser at kvaliteten på samarbeidet påvirkes positivt dersom medlem aktivt bruker kunnskapen sin for å nå et felles mål. I tilfeller der Statped opplever at barnevernet har samme fokus og mål som Statped, forbedres samhandlingen. En informant forteller at det ikke handler om å gå i detalj på hva som skjer i hjemmet, men heller å mota den informasjonen som er relevant for Statped. I de tilfellene barnevernet bidrar med slik informasjon, synes samarbeidet å fungere godt.

Der vi klarer å sette et felles mål og bidra med ulike trappetrinn (...) og hvor vi da har et sånn felles langsiktig mål for barnet og forståelse om hvorfor dette er vanskelig for barnet, så fungerer det jo godt.

Dette understrekes også av en annen informant.

Altså det er jo klart at der vi får til gode samarbeid og laget rundt barnet trekker i samme retning, uavhengig om det er fra barnevernet eller bup eller ppt eller skole, så får vil jo til bedre resultater der vi har lik forståelse.

Taushetsplikten var et funn som påvirket samarbeidet. I samarbeidet mellom Statped og barnevernet handler utveksling av informasjonen som regel om enkeltindivider. Funnene tyder på at taushetsplikten kan oppleves som et hinder for deling av informasjon og dermed som en faktor som hemmer et godt tverretatlig samarbeid med barnevernet. I noen tilfeller synes dette å handle om barnevernets tillit til Statped.

Det står og faller på hvor mye man våger å gi av informasjon. Når jeg sier våger så mener jeg det, fordi at hvis en skal tenke barnets beste så er det normalt sett sånn at barnets beste vil være at de voksne som jobber med barnet og familien rundt har mest mulig informasjon om hva som foregår. Det å tenke at man ikke skal komme med denne informasjonen at det kan være fremmed for samarbeidet- det er jo helt utrolig, det funker jo ikke.

I motsetning til dette viser funnene at samarbeidet fungerer godt når viktig informasjon blir delt.

De gangene de derimot bidrar med informasjon om hva de gjør, hva de tenker, hvilke tiltak de har inne. Trenger ikke gå i detalj på hva det er som er utfordringen hjemme, men at vi får informasjon om hvor barnet befinner seg, om mor hjemme får støtte, om det er avlastning. All den informasjonen er kjempeviktig for oss å ha for å kunne gi en god veiledning hjemme. Og når vi får den så fungerer det veldig godt.

Et flertall av informantene opplever at barnevernet ikke alltid er klar over hva som faktisk står i lovverket, når det gjelder taushetsplikt. Videre viser det seg at også tolkningen av

taushetsplikten ofte mistolkes fra barnevernets side, og dermed blir et hinder for samarbeidet. Det blir et hinder i den forstand at viktig informasjon blir tilbakeholdt, og det derfor blir utfordrende for Statped å komme med tiltak.

Mistolkninger av taushetsplikten den florerer (...) og det ødelegger for ethvert samarbeid.

To av informantene kommer med spesifikke eksempler på tilfeller det informasjon har blitt tilbakeholdt med henvisning til taushetsplikten. I disse tilfellene har det ført til at de tiltakene som ble satt inn ikke fungerte.

Og de gangene det går skikkelig dårlig det er når vi møter, på gjerne uerfarne saksbehandlere, som har noen ideer som gjelder taushetsplikt som gjør at vi ikke får den nødvendige informasjonen som vi trenger for å kunne gjøre en god jobb på skolen. Det som foregår i hjemmet er såpass avgjørende for det som foregår på skolen, at uten informasjon fra barnevernet så er vi ganske hjelpeløse. Da går det dårlig.

På den andre siden var det derimot to informanter som ikke opplevde utfordringer knyttet til taushetsplikten. Dette grunnet en av informantene med at det ikke var all informasjon som var nødvendig for Statped å vite. Den andre informanten forteller at det ikke er noe hinder, da informanten aldri har opplevd å få nei til samtykke på informasjon.

Så lenge foreldre opplever å ha tillit til oss, og vi spør om vi kan få samtykke til samarbeidet med barnevernet, så har jeg aldri opplevd å få nei.

Oppsummert viser funnene at tillit spiller en viktig rolle i samarbeidet. Ut ifra funnene tyder tillit å handle om blant annet tillit til hverandre som etater med ulike kunnskap, og deling av informasjon. Dersom det er tillit i samarbeidet tyder funnene på at dette påvirker flere aspekter ved samarbeidet, som eksempelvis informasjonsflyten. I tillegg understreker informanten at taushetsplikt var et annet aspekt som i stor grad påvirket samarbeidet. Dette gjelder spesielt hvordan taushetsplikten blir anvendt i samarbeidet.

6. Diskusjon

I dette kapittelet vil funnene bli drøftet med utgangspunkt i det teoretiske rammeverket, samt relevant forskning, for å belyse problemstillingen. Formålet med problemstillingen var å undersøke hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Hensikten med dette kapitlet er å drøfte funnene i forholdt til teori og forskning, samt belyse de ulike sidene ved samarbeidet. Kapitlene er delt inn i 3 deler: «6.1 Kommunikasjon som grunnlag for samarbeid», «6.2 Profesjon som grunnlag for samarbeid» og til slutt «6.3 Tillit som grunnlag for samarbeid».

6.1 Kommunikasjon som grunnlag for samarbeid

I likhet med annen forskning om tverretatlig samarbeid (Dowling et al., 2004; Jünger et al., 2007; Lindsay et al., 2008 & NOU 2009: 22) viser også denne studien at kommunikasjon er essensielt for et vellykket tverretatlig samarbeid. På den ene siden er det tydelig at god kommunikasjon mellom Statped og barnevernet bidrar til et bedre samarbeid. Flere av informantene forteller at god kommunikasjon gir et helhetlig syn av barnet og situasjonen i samarbeidet, noe som også er hensikten med et tverretatlig samarbeid (St.meld. nr.13, 2011-2012). Ifølge et flertall av informanten handler kommunikasjon om deling av informasjon mellom Statped og barnevernet. Lauvås og Lauvås (2004) viser til to hovedfunksjoner kommunikasjonsprosessen har i et tverretatlig samarbeid. En av disse er nettopp å gi relevant informasjon til de rette personene slik at faglig kunnskap kan innlemmes, og hensiktsmessige beslutninger treffes. Dette refereres til som det faglige og arbeidsmessige aspektet ved kommunikasjonsprosessen. Funnene tyder på at det ikke er selve kommunikasjonen mellom etatene, altså hvordan kommunikasjonen foregår som er utfordringen, men det faglige og arbeidsmessige aspektet. Den informasjonen som barnevernet innehar om barnet det samarbeides om med Statped, virker å være særs viktig for at samarbeidet skal fungere optimalt. Dette grunnes i at grunnlaget Statped har for å veilede og bidra i samarbeidet, er avhengig informasjon om barnet det gjelder. Dersom denne informasjonen er mangelfull, påpeker informantene at det vil dette påvirke barnets beste. Ifølge Glavin og Erdal (2018) er det behov for kunnskap om kommunikasjon for å lykkes i et tverretatlig samarbeid. I lys av dette kan det argumenteres for at god kommunikasjon er en forutsetning innen det tverretatlige samarbeidet. På den andre siden tyder funnene på at dårlig kommunikasjon påvirker samarbeidet negativt. Glavin og Erdal (2018) hevder at selve essensen i alt samarbeid er kommunikasjon. Dette stemmer overens med funnene fra studien. Videre forteller flere av de

ansatte i Statped at de opplever kommunikasjon med barnevernet som avhengig av den enkeltes forholdt til kommunikasjon og deling av informasjon. Det er nødvendig med kunnskap om informasjon, dersom en skal lykkes i et tverretatlig samarbeid (Glavin & Erdal, 2018). Samtidig påpeker Lauvås og Lauvås (2004) at det ikke nødvendigvis handler om *mer* kommunikasjon, men om *andre former* for kommunikasjon. I forlengelsen av dette henvises det til forholdet mellom innhold og relasjon, kommunikasjonsformer og metakommunikasjon. Det kan dermed tolkes som om kommunikasjonsferdigheter også er en viktig del av samarbeidet.

I forlengelsen av dette kan funnen tolkes i retning av at samarbeidet generelt sett handler om utveksling av informasjon. Dette kan være grunnen til at kommunikasjon nettopp er en så stor del av samarbeidet, og dermed blir så viktig. Manglende kommunikasjon og dårlig informasjonsutveksling, nevnes av Glavin og Erdal (2018), som barriere i et tverretatlig samarbeid. Flere av informantene gir uttrykk for at informasjon som deles i flere tilfeller er mangelfull, og at denne informasjon er avgjørende for å fremme barnets beste. En koordinering av kunnskap og samkjøring av informasjon i tverretatlig samarbeid kan gjøre det letter å ta beslutninger og iverksette riktige tiltak raskere (Glavin & Erdal, 2018). Det er også derfor naturlig at dårlig kommunikasjon på den andre siden fungerer som er hemmende faktor for samarbeidet. Ifølge NOU (2009: 22) peker flere studier på at informasjonsutveksling er et viktig tiltak for å fremme samarbeid. Informasjonsutveksling, for å fremme barnets beste, tyder å være det samarbeidet i hovedsak handler om. Samtidig fremkommer det ikke i funnene at det eksisterer rutiner for å etablere god kommunikasjon og informasjonsutveksling. Ødegård (2016) understreker at gjennom å etablere gode rutiner for kommunikasjon vil en skape et godt samarbeid. Imidlertid tyder funnene på at det ikke handler om hvordan kommunikasjonen foregår, men mer om hva som blir kommunisert og hva som ikke blir kommunisert. Eksempelvis henviser to av informantene til situasjoner der barnevernet tilbakeholdt viktig informasjon og Statped sine tiltak ga dermed ikke effekt. Omsider vil dermed mangelfull informasjon slå negativt ut for barnet.

Kinge (2012) påpeker klarhet omkring arbeids- og ansvarsfordeling som en faktor som kan føre til vansker i samarbeid og kommunikasjon. Funnene indikerer at samarbeidet mellom Statped og barnevernet ikke er standardisert, og at rollene i samarbeidet kan være uklare. En konsekvens av dette er at barnevernet i noen tilfelle delegerer ansvaret til Statped, samtidig som de fraskriver seg ansvar. På denne måten er en klar arbeids- og ansvarsfordeling med på å

skape en skjev fordeling av arbeidet. Dette er trolig noe som kan påvirke samarbeidet. Ifølge en forskningsrapport fra NOU (2009: 22) har flere kommunalt ansatte påpekt at manglende klare, formaliserte retningslinjer med hensyn til hvilken rolle de skulle ha, hadde en hemmende effekt på samarbeidet. Samtidig påpeker Lauvås og Lauvås (2004) at kommunikasjon rundt rollene og forventningene til dem ikke kan foretas en gang for alle. Dette grunnes i at rollene vil forandre seg over tid, samtidig som organisasjoners struktur, arbeidsrutiner og klientell vil forandres. Lauvås og Lauvås (2004) anser dermed rolleavklaring som en kontinuerlig prosess. Ut ifra funnene kan det tolkes som at nettopp dette er tilfellet i samarbeidet mellom Statped og barnevernet. Funnene tyder på at Statped sin rolle er avhengig konteksten for samarbeidet og hvilke saksbehandlere de møter i samarbeidet. Rollene blir på denne måten definert ut ifra hvert enkelt samarbeid, noe som igjen kan føre til uklare roller og forventninger i samarbeidet. Suksesskriterier for et vellykket samarbeid er en tydelig leder og klar fordeling av ansvar (NOU 2009: 22). Det kommer ikke frem i denne studien i hvilken grad ledelsen er involvert i samarbeidet. Dette er verdt å nevne, da både flere studier, samt teori, peker på en tydelig og involvert ledelse som en viktig faktor i et tverretattlig samarbeid (Kinge, 2012; Dreval, 2007; NOU 2009:22; Glavin & Erdal, 2018). I forlengelsen av dette har en svak ledelse motsatt effekt på et samarbeid, altså hemmende. Ettersom ingen av informantene nevner ledelse, er dette et funn i seg selv, og kan tyde på at ledelsen er lite involvert i samarbeidet. Dersom en skal ta utgangspunkt i tidligere forskning, vil trolig dette ha en negativ påvirkning på samarbeidet. Det er tenkelig at en involvert leder kunne bidratt med ansvars plassering og koordinering av samarbeidet, noe som tyder på å være faktorer som bringer utfordringer i samarbeidet. Ifølge Kinge (2012) vil en klar og tydelig rolle- og ansvarsfordeling være med på å effektivisere et samarbeid, da en kan fokusere på de andre kravene i et samarbeid. På denne måten kan både en klar ansvarsfordeling og en involvert ledelse påvirke kommunikasjonen i samarbeidet i positiv forstand.

Flere av informantene nevnte koordinator, en som bidrar med et ansvar for å tilse at hensikten med samarbeidet fungerer og at målsettingene blir fulgt opp (Kinge, 2012), som betydningsfullt for samarbeidet. Erfaringsmessig tyder funnene på at i tilfellene samarbeidet har fått tildelt en koordinator påvirker dette flere aspekter ved samarbeidet, som blant annet flyten i samarbeidet, organisering, tilrettelegging og koordinering. En informant uttrykker også at en koordinator er helt avgjørende for at samarbeidet med barnevernet skal gå bra. Likevel påpekes det at Statped sjeldent forholder seg til en koordinator i samarbeidet med barnevernet. Det er tenkelig at et lite standardisert samarbeid, samt uklare roller, kan føre til

det som noen ganger oppleves som en ujevn arbeidsfordeling. Videre kan også et lite standardisert samarbeid føre til et større behov for skjønnsmessige vurderinger. Det tenkelig at et standardisert arbeid vil kunne bedre kommunikasjonen mellom Statped og barnevernet. Dette grunnes i at en standardisering kan fjerne usikkerheter knyttet til samarbeidet. I motsetning til dette kan en lite standardisert samarbeid medføre at en hele tiden må finne ut av hvordan en skal forholde seg til samarbeidet.

Kunnskap om hverandre som etater, ble fremhevet som nødvendig for å best mulig utnytte hverandres kunnskap, til fordel for barnet. Dette påpekes også av Willumsen (2016) og Glavin og Erdal (2018) som elementært i et tverretatlig samarbeid. Ifølge flere av informantene er en utfordring i samarbeidet at barnevernet har lite kunnskap om Statped, og hva Statped faktisk kan bidra med i samarbeidet. En hensikt med tverretatlig samarbeid er å utnytte hverandre kunnskap og kompetanse mot et felles mål (Kinge, 2012; Willumsen, 2016). Samtidig er dagens samfunn i stor grad fragmentert når det gjelder fordeling av kunnskap (Lauvås & Lauvås, 2004), og det er nettopp derfor tverretatlig samarbeid er en nødvendighet. Dersom en har kjennskap til hverandres tjenester kan en bruke hverandres kunnskap som en styrke for å dekke et større spekter av kompetanse (Glavin & Erdal, 2018). Dersom dette ikke er tilfellet kan dette føre til at kunnskapen de ulike etatene innehar ikke blir skikkelig utnyttet. Hensikten med det tverretatlige samarbeidet kan på denne måten svekkes og intensjonen med samarbeid kan forsvinne, ved at kunnskapen forsetter å være fragmentert i de ulike etatene. Samtidig opplyses det om at manglende kunnskap om hverandre som instanser ikke bare påvirker samarbeidet generelt, men at det også vil være ufordelaktig for barnet. Dette grunnes i at kunnskapen Statped innehar ikke blir skikkelig utnyttet eller utnyttet på feil måte. I disse tilfellene henvises det til at barnevernet ikke alltid er klar over hva Statped sitt mandat innebærer. Ødegård og Willumsen (2012) påpeker også utilstrekkelig kunnskap om hverandres rammer og tjeneste som en bekymring innen tverretatlig samarbeid. Ifølge funnene fører uklarheter rundt Statped sitt mandat og rammer, blant annet til skjev ansvarsfordeling, der ansatte i Statped kan oppleve å få et større ansvar enn det mandatet deres tilsier. Kunnskap om hverandres som etater, samt muligheter og begrensinger i henhold til dette, tyder derfor å være viktig i samarbeidet.

6.2 Profesjon som grunnlag for samarbeid

Det var enighet blant informantene om at ulike profesjoner er en styrke i samarbeidet. Dette grunnes at den kompetanse som barnevernet har kan bidra til å fremme barnets beste.

Et tverretatlig samarbeid vil medføre en sammensetning av ulike profesjoner. Ulike profesjoner kan innebærer ulik teoretisk kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter (Skau, 2011), samt ulik oppfatning av hva som er barnets beste. Det er avgjørende i et tverretatlig samarbeid at en utnytter hverandres profesjonelle kompetanse (Vangen & Huxham, 2009). Dersom Statped og barnevernet klarer å utnytte hverandres kompetanse, vil selve hensikten med det tverretatlige samarbeidet i stor grad utfylles. Videre ble det påpekt at når det var tydelig at Statped og barnevernet hadde samme mål, så hadde det en positiv innvirkning på samarbeidet. Dette stemmer overens med både teori og tidligere forskning, som viser at felles målsetting er essensielt i et samarbeid (Glavin & Erdal, 2018; Dowling et al., 2004; Lindsay et al., 2008). Ifølge Glavin og Erdal (2018) øker det kvaliteten på samarbeidet, dersom medlemmene aktivt bruker sin kunnskap for å nå felles mål. Ved å sette barn og familie i fokus, vil profesjonsinteressen reduseres. Det understrekes også i forlengelsen av dette at det er betydningsfullt å starte et samarbeid på en slik måte at alle får en felles forståelse for viktigheten av samarbeidet. På tross av at studien bare belyser Statped sin side av samarbeidet, er det tenkelig at begge etatene vil argumentere for at de vil barnets beste. Flere av informantene antyder at dette er en utfordring i samarbeidet. Disse funnene viser, i likhet med annen forskning (Ranade & Hudson, 2008), at profesjonell egeninteresse og motstridene synspunkter, fungerer som trusler i samarbeidet.

På tross av det ikke direkte ble henvist til utfordringer knyttet til profesjon, fremkom det indirekte i funnene tendenser til konflikt knyttet til Statped og barnevernets ulike profesjoner. Dette baseres på at det var antydninger til at det fantes noen forutsetninger for at de ulike profesjonene styrket samarbeidet. Ifølge funnene er det ulike innfallsvinkler, faglige fremgangsmåter, holdninger og tiltak som barnevernet bruker, som bringer uenigheter til samarbeidet. Dette kan knyttes opp mot Skau (2011) sine tanker om teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse, knyttet til profesjon. Disse ulikhetene i samarbeidet kan handle om ulik teoretisk kunnskap, som er opparbeidet i den utdanning de ansatte har. Den teoretiske kunnskapen handler blant annet om kunnskapen som det faget en er utdannet i rommer, behandlingsmetoder og forskningsbasert viten (Skau, 2011). Det er derfor tenkelig at den teoretiske kunnskapen til Statped og barnevernet er ulik. De yrkesspesifikke ferdighetene påvirker også dette aspektet. Yrkesspesifikke ferdigheter

innebærer blant annet praktiske ferdigheter, teknikker og metoder (Skau, 2011). Den personlige kompetansen handler om hvem man er som person, både ovenfor seg selv, men også i samspill med andre (Skau, 2011). Ifølge Skau (2011) er personlig kompetanse særs viktig i samarbeidssituasjoner. Dette grunnes i at det er den personlige kompetansen som er avgjørende for hvor langt man kan nå med sine teoretiske og yrkesspesifikke ferdigheter. Dette er også noe som reflekteres i funnene, da det flere ganger bli henvist til at de erfaringene Statped har med barnevernet, varierer ut ifra blant annet hvordan den enkelte ansatte i barnevernet forholder seg til samarbeidet. Det ble også påpekt av uerfarne saksbehandlere var en del av utfordringene i samarbeidet, noe som igjen kan knyttes opp imot kompetansetrekanten utarbeidet av Skau (2011). Dersom den enkelte profesjon identifisere seg mer mot sin egen profesjon enn mot gruppen de skal samarbeide med, kan det oppstå utfordringer (Lauvås & Lauvås, 2004). Det vil si at den teoretiske kunnskapen de ulike profesjonene innehar kan bli utgangspunkt for en slags maktubalanse, hvor Statped og barnevernet blir uenige om hvem som har «rett». Respekt og tillit til hverandre er avgjørende for et vellykket samarbeid, spesielt når det gjelder ulike profesjoner (Cameron et al., 2016). Lauvås og Lauvås (2004) påpeker bakenforliggende motsetninger i profesjonene, eller i strukturelle forhold i organisasjonen, som mulighet årsaker til konflikter mellom individer i samarbeid. I forlengelsen av dette kan disse motsetningene resultere i rollekonflikt.

I alle tverrprofesjonelle samarbeid har deltakerne ulike roller (Thorød et al., 2021). Funnene tyder på at det er noe uklare roller i samarbeidet både når det gjelder Statped, men også barnevernet. Drevdal (2007) finner kjennskap til hva hverandres oppgave i samarbeidet innebærer som en kjernefaktor i tverretatligsamarbeid, noe som støttes opp av Skodvin (2018) som mener avklaring av rolleforventning er sentralt. Uklare roller kan føre til urealistiske forventinger i samarbeidet (Kinge, 2012). Videre kan manglende rolleavklaring, ifølge Lauvås og Lauvås (2004), medføre av nyankomne utformer sin rolle på en måte som fører til konflikt. Dette kan igjen knyttes opp mot de ansatte i Statped sine erfaringer med «uerfarne saksbehandlere». Det er tenkelige at en uklar rollefordeling kan spille inn på hvordan disse saksbehandlere forholder seg til samarbeidet, og at dette kommer i konflikt med hva Statped tenker er barnevernets egentlige rolle i samarbeidet. Ulike roller innebærer ulike forventinger til hverandre (Lauvås & Lauvås, 2004). Det er rimelig å anta at dersom barnevernet ikke har kjennskap til Statped, noe som påpekes tidligere i funnene, vil dette påvirke både hvilken rolle Statped har i samarbeidet, men også hvilke forventninger barnevernet har til Statped. Samtidig henger rolleidentitet sammen med hvor påvirkelig en er for andres forventninger

(Lauvås & Lauvås, 2004). Det vil si at dersom det er uklarerheter om hva samarbeidet går ut på og hvilke krav som er knyttet til ens rolle, kan dette resultere i at den får en rolle formet av andre. Dette reflekteres også i funnene da de ansatte i Statped noen ganger opplever å få en annen rolle i samarbeidet, enn det som faktisk er deres mandat. Ifølge Vangen og Huxham (2009) er det nødvendig å opparbeide kulturell bevissthet for å håndtere misforståtte forventinger. Lauvås og Lauvås (2004) påpeker at samarbeid som er preget av rolleusikkerhet, kan forsøke å rollespesifisere i form av regler og faste rutiner for samarbeidet. Ut ifra dette tyder funnene på at mer formaliserte og tydelige roller i et tverretatlig samarbeid vil være fordelaktig. Dette har bakgrunn i at uklare roller tolkes å være en utfordring i samarbeid, særlig når det gjelder å best mulig utnytte ulikheter.

Manglende kunnskap om nevropsykologiske- utviklingsforstyrrelser fra barnevernets side ble pekt på som en utfordring i samarbeidet. Dette grunnet ansatte i Statped med at barnevernet og Statped kan ha en grunnleggende ulik oppfatning om hva barnet strever med, hvorfor barnet strever og hvilke tiltak som er adekvate å sette inn. Følgende funn kan igjen knyttes opp til ulikheter i profesjon knyttet til teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. Det er en styrke i et samarbeid å stole på hverandres profesjonelles evner (Hean, 2016). I motsetning til dette viser funnene at en felles forståelse fremmer samarbeidet. Ifølge Glavin og Erdal (2018) er felles problemforståelse viktig for et vellykket samarbeid. Dersom Statped og barnevernet har forskjellige forståelse av hva som er utfordringen, vil de ikke nå en felles målsetting for det videre arbeidet. I slike tilfeller kan profesjonskamp bli et dilemma. Samtidig kan det føre til at fokuset på hva som er best for barnet, den som samarbeidet egentlig handler, blir neglisjert. Fokuset skal alltid være på barnets beste (Glavin & Erdal, 2018), noe som kan forsvinne imellom utfordringer.

På tross av at ulikheter kan føre til utfordringer i et samarbeid, viser funnene at ulikheter også kan være positivt. Vangen og Huxham (2009) viser til behovet for å håndtere annerledeshet som avgjørende betydning for et samarbeid. Videre er samarbeidspartenes mulige bidrag til samarbeid nettopp forankret i dere unike ressurser og kompetanse. Dette eksemplifiseres i funnene ved at ulikheter åpner for drøfting, noe som kan bidra til at en får et nytt syn på situasjonen. Dette stemmer overens med Kinge (2012) sin forståelse av den sentrale rolle det å avdekke sammenhenger har, samt og utvikle forståelse for barnets tilstand og behov, i et tverretatlig samarbeid. På denne måten kan meningsfulle tiltak iverksettes. Et samarbeid skapes der det er en dynamisk veksling mellom de ulike profesjonene og den tjenesten den

enkelte representerer (Willumsen, 2009a). Det å finne en slik balanse mellom de ulike bidragene og integrering av tjenestene, kan som representert i funnene, være utfordrende. Samtidig er det i denne prosessen at det er muligheter for utvikling av tillit (Willumsen, 2009a). Imidlertid, som diskutert tidligere, tyder funnene på at samarbeidet er lite standardisert. Ifølge Vangen & Huxham (2009) er strukturer og prosedyrer viktig dersom ulikheter skal fungere som en styrke. Et lite standardisert samarbeidet kan derfor være noe av grunnen til at ulikheter i samarbeidet noen gang fungerer som en utfordring.

6.3 Tillit som grunnlag for samarbeid

I alle mellommenneskelige forhold er tillit en grunnleggende faktor (Skau, 2011). I samarbeidet mellom Statped og barnevernet var tillit en faktor som tilsynelatende påvirket flere sider ved samarbeidet. Åpenhet og respekt for hverandre er faktorer som skaper tillit, og blir sett på som én av suksessfaktorene i et tverretatlig samarbeid (Glavin & Erdal, 2018). Funnene indikerer at tillit til hverandre påvirket samarbeidet i positiv forstand. Tillit ble blant annet knyttet opp mot kommunikasjon og deling av informasjon, men det kan også ha sammenheng med hvor mye kunnskap etatene har om hverandre. Dette stemmer overens med Glavin og Erdal (2018) som påpeker at kommunikasjon har en avgjørende rolle når det gjelder å skape tillit mellom samarbeidspartene. Dersom de ulike instanser har tillit til hverandre kan dette fremme kommunikasjon, mens manglende kommunikasjon kan ha motsatt effekt. Ifølge Omdal og Barsøe (2021) må det eksistere en grunnleggende, gjensidig tillit mellom deltakere i et tverretatlig samarbeid, dersom en skal få til best mulig kommunikasjon. Samtidig er tillit en dynamisk faktor i et tverrprofesjonelt samarbeid (Willumsen, 2009b). Det vil si at tillit er påvirket av samarbeidsformer både på personnivå, men også på organisasjonsnivå. I lys av dette understrekes det av Willumsen (2009b) at samarbeid er en prosessorientert aktivitet som blir tydelig under utvikling av felles enighet. En slik felles enighet bygger på god kommunikasjon. Dette påpeker også Brekk (2016) som påpeker at alt samarbeid må bygges på tillit og god kommunikasjon mellom de involverte i samarbeidet.

I forlengelsen av dette kan tillit også knyttes opp mot profesjon. Det handler om å ha tillit til at de andre har relevante kunnskaper, samtidig som en opplever at den kunnskapen en selv innehar er relevant (Glavin & Erdal, 2018). Samtidig ble nettopp dette påpekt som en utfordring, da et funn var at noen ansatte i Statped opplever at barnevernet har manglende

kunnskap om nevropsykologiske- utviklingsforstyrrelser. Dette ble påpekt som noe negativt for samarbeidet av ulike grunner. Imidlertid ble hovedutfordringen med dette ansett å være uenigheter om hvilke tiltak som er relevante å sette inn. Følgelig påvirker dette barnets beste. Slike situasjoner kan føre til en svekking av tillit til hverandre. Dette kan blant annet handler om den personlige kompetansen, som handler om å utvikle evne til samarbeid og pålitelighet, som profesjonsutøver (Skau, 2011). På den ene siden har Statped på sin side klare meninger om hva som er utfordringen til barnet, mens barnevernet på den andre siden kanskje opplever at Statped ikke har tillit til deres faglige vurderinger. Samtidig kan dette svekke tilliten Statped har til barnevernet når det gjelder å gi oppfølging til barnet. Ifølge Vangen og Huxham (2009) er en avklaring om forventning en fremhevet faktor, som er viktig for å etablere et tillitsforhold. Med henvisning til tidligere funn kommer det frem at forventningene barnevernet har til Statped ikke alltid stemmer overens med Statped sitt mandat, samt at rollene kan være uklare. Det påvirker også trolig tilliten til hverandre i samarbeidet. Dersom en har tillit til hverandre i et tverretatlig samarbeid kan dette motvirke konflikter (Skau, 2011), som for eksempel profesjonskamp. Tillit kan fungere som en motsetning til profesjonskamp og behovet for kontroll, da det er fundamentalt i alle relasjoner og alt samarbeid (Clark, 2016). I forlengelsen av dette kan mangel på tillit være en forklaring på hvorfor tverretatlige samarbeid mislykkes. Det vil si at tillit er en nødvendig forutsetning for å lykkes med samarbeid. Samtidig er realiteten at mange samarbeid mangler tillit (Vangen & Huxham, 2009), noe også funnene i denne studien tyder på. Det er derfor viktig at en i et samarbeid viser respekt gjennom å ta hverandre på alvor, anerkjenner hverandres synspunkter og erfaringer, se saken fra den andres synspunkt og at en kan svare på den andres utspill med sin egen forståelse (Glavin & Erdal, 2018).

Taushetsplikt ble hyppig nevnt som et hinder for et godt samarbeid, spesielt når det gjaldt deling av informasjon. Ifølge Brekk (2016) må alt samarbeid må bygges på tillit og god kommunikasjon mellom de involverte. I et tverretatlig samarbeid vil det være nødvendig å kommunisere og utveksle informasjon som i noen tilfeller er personlig (Glavin & Erdal, 2018). I forlengelsen av dette har taushetsplikten til hensikt å beskytte personers integritet. Ifølge Kinge (2012) er det en kjent problematikk at flere i offentlige tjenester føler seg hindret og bundet i henholdt til taushetsplikten. Både Statped og barnevernet må forholde seg til taushetsplikt. Etersom begge instansene jobber i det offentlige for et forvaltningsorgan, har de forvaltningsmessig taushetsplikt etter forvaltningsloven §13. Samtidig er taushetsplikten til barnevernet også regulert i lov om barnevernstjeneste (1992). Funnene tyder på at det er

taushetsplikten fra barnevernets side som påvirker samarbeidet. De ansatte i Statped opplever i noen tilfeller taushetsplikten som barnevernet forholder seg til, som et hinder for å dele informasjon i samarbeidet. En mulig årsak til denne utfordringa er, ifølge Kinge (2012) og Brekk (2016), at etatene handler ut ifra forskjellige lovverk, som regulerer taushetsplikten ulikt. En felles forståelse av regelverket kan dermed være utfordrende på tvers av profesjoner. Når en i tillegg legger til en skjønnsmessig vurdering i taushetsplikten, kan det bli enda mer utfordrerne å vite hvordan en skal forholde seg til de, tross klare bestemmelser i lovverket. Samtidig påpeker Molander og Terum (2008) at en profesjonell karakteriseres ved bruken av skjønn fordi utfordringssituasjonene i liten grad kan standardiseres. Det vil si at valg som skal foretas må tolkes i lys av hvert enkelt tilfelle i forhold til den samarbeidet gjelder. Skjønn er dermed en viktig del av verktøyet i en profesjon og kan knyttes til tillit i den forstand at en har tillit til at de ulike etaten foretar en god skjønnsmessige vurdering ut ifra hver enkelt situasjon.

Videre forklares det at problematikken knyttet til taushetsplikten ofte gjelder tolkningen av den, i den forstand at det de meste blir taushetsbelagt av informasjonen barnevernet innehar om situasjonen. Dette medfører igjen flere utfordringer i samarbeidet. Det var flere eksempler der barnevernet hadde holdt igjen informasjon, med henvisning til taushetsplikt. Dette påvirket tilretteleggingen og tiltakene som ble satt, i den forstand av at tiltakene hadde liten eller ingen effekt. Selve utfordring ble derfor neglisjert, noe som vil være en stor ulempe for barnet. Dette kan knyttes opp mot den teoretiske kunnskapsdelen av Skau (2011) sin utarbeidet kompetansetrekant, når det gjelder profesjonalitet. Teoretisk kunnskap handler blant annet om lover og regler som regulerer de ulike fagområdene, samt kunnskap om eget fag innen egen profesjon og utøvelsen av dem (Skau, 2017). I utgangspunktet er teoretisk kunnskap upersonlig og allmenn. Dette innebærer for eksempel kunnskap knyttet til taushetsplikt innen en viss profesjon, som eksempelvis barnevernet, i utgangspunktet forholde seg til lover og regler på samme måte. Funnene i denne studien tyder dog på at den teoretiske kunnskapen rommer bruk av skjønn i samarbeidet, når det gjelder taushetsplikt. Det vil si at den teoretiske kunnskapen i dette tilfellet også består av de yrkesspesifikke ferdighetene knyttet til egen profesjon. Funnene tyder derfor i retning om at det ønskelig med mer kompetanse fra barnevernet side når det gjelder taushetsplikt, og at en skjønnsmessig vurdering av taushetsplikten i større grad baseres på prinsippet om barnets beste.

Taushetsplikten trenger ikke nødvendigvis være et hinder for samarbeidet. Dersom man har samtykke fra den det gjelder, og fra foreldre i tilfeller det gjelder barn, er det mulig å utveksle

opplysninger (Lauvås & Lauvås, 2004). Et fåtall av informanten opplevde ikke noen utfordringer knyttet til taushetsplikten. Dette grunnet én av informanten med at det ikke var noen utfordringer med å få samtykke til å dele informasjon mellom instansene. I dette tilfellet virker det som taushetsplikten ikke er til hinder for deling av informasjon. Det er altså ikke taushetsplikten i seg selv som er et hinder, men at det essensielle i samarbeidet er å kunne utveksle informasjon. Uti fra dette kan funnene tolkes i retning av at det finnes en sprikende forståelse av taushetsplikten fra barnevernets side. Først og fremst påvirket dette samarbeidet negativt, da det hindrer deling av informasjon. Dog vil det omsider gå ut over prinsippet om barnets beste. Det er derfor viktig at alle instanser i et tverretatlig samarbeid har bred kunnskap om både sin egen taushetsplikt, men også andre etater sitt forhold til den, og hva den faktisk innebærer i et samarbeid.

7. Avslutning

7.1 Begrensinger og implikasjoner

Denne kvalitative studien har forsøkt å belyse hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Imidlertid har denne studien noen begrensinger. For det første belyser den bare en side av saken, altså fra de ansatte i Statped sitt perspektiv. På bakgrunn av ulike begrensninger har ikke barnevernet fått muligheten til å uttale seg om samarbeidet. Ved å inkludere barnevernets side i videre forskning vil en kunne bidra til et mer helhetlig bilde, samtidig som en belyser begge sidene av saken. For det andre innehar studien et fåtall informanter, noe som setter begrensinger for blant annet muligheter for generalisering. Videre forskning kan med fordel inkludere en større andel informanter. Dette vil gjøre forskning mer representativ. For det tredje ble det benyttet et semistrukturert intervju for å samle inn data. Det er rimelig å anta at andre metoder, som for eksempel observasjon, vil kunne gi et bredere spekter av kunnskap og innsikt om det tverretatlige samarbeidet mellom Statped og barnevernet.

På tross av disse begrensningene har studien klare bidrag. Fortrinnsvis finnes det lite forskning om tverretatlig samarbeid som involverer Statped. Det finnes ingen forskning som involverer Statped og barnevernet. Denne studien bidrar med innsikt i perspektiver og erfaringer, fra de ansatte i Statped, når det gjelder samarbeid med barnevernet. I forlengelsen av dette favner studien også hvordan det tverretatlige samarbeidet påvirker prinsippet om barnets beste. På denne måten kan kunnskapen som produseres i denne studien ha nytteverdi, ved at den

presenterer kunnskap om tverretatlig samarbeid fra et nytt ståsted. Videre kan studien subsidiere med refleksjoner rundt tverretatlig samarbeid, både for ansatte i Statped og barnevernet, men også generelt. Studien bidrar med empiri som peker på flere ulike faktorer som påvirker samarbeidet, både negative og positive. Samtidig viser funnene til innvendinger om hvordan disse faktorene igjen påvirker barnets beste. Det er i tillegg forsøkt å gjøre forskningsprosessen så transparent som mulig, slik at det er muligheter for etterprøvinger av resultatene.

7.2 Konklusjon

Formålet med denne studien var å undersøke hvordan ansatte i Statped opplever samarbeidet med barnevernet. Dataene som fremkommer med utgangspunkt i problemstillingen, «Hvordan opplever ansatte i Statped samarbeidet med barnevernet,» indikerer at et tverretatlig samarbeid er sammensatt og består av flere prosesser som henger sammen. Disse prosessene kan samlet sett knyttes til tre sentrale faktorer, nemlig kommunikasjon, profesjon og tillit. I den forbindelse viser funnene at kommunikasjon, profesjon og tillit er tre viktige faktorer som har innflytelse og bidrar til et godt samarbeid, i tillegg til utfordringer. Samtidig tyder funnene på at disse tre faktorene påvirker hverandre og henger sammen som en helhet. Det vil si at dersom det eksempelvis er tillit mellom ansatte i Statped og barnevernet, fremmer dette kommunikasjonen i samarbeidet, og motsatt dersom det ikke oppleves å være tillit. Dermed kan disse faktorene regnes som aspekter av samme begrep, og kan derfor ikke sees alene. Omsider indikere funnet at kommunikasjon, profesjon og tillit påvirker prinsippet om barnets beste i samarbeidet, alt ettersom de fremmer eller hemmer samarbeidet. I forlengelsen av dette kan dette ansees som et paradoks da hensikten med et tverretatlig samarbeid er å nettopp gi barn med sammensatte behov tjenester av høy kvalitet, gjennom samarbeid mellom ulike fagprofesjoner og institusjoner (Meld. St. 47 (2008-2009)). Funnene indikerer at dersom det er utfordringer knyttet til de ulike faktorene i samarbeidet flyttes fokuset over på disse, og fokuset på den samarbeidet gjelder minsker.

Konklusjonen som kan trekkes fram, basert på presentert data, er at kommunikasjon, profesjon og tillit er faktorer i samarbeidet mellom Statped og barnevernet som både henger sammen og påvirker hverandre. Samtidig som de omsider vil påvirke barnet samarbeidet gjelder. Samarbeidet handler om å utnytte hverandres kunnskap på en positiv og konstruktiv måte, og alltid forsøke å ha felles mål, nemlig å fremme barnets beste. På denne måten kan en

gjennom kommunikasjon, profesjon og tillit, bidra til et helhetlig og sammensatt inntrykk, og følgelig fremme barnets beste.

8. Litteraturliste

- Aasland, D. G & Eide B. S. (2011). Samarbeid og etikk: Jeg, vi og den andre. I S. B. Eide., H. H. Grelland., A. Kristiansen., H. I. Sævareid & D. G. Aasland (Red.), *Fordi vi er mennesker: En bok om samarbeidets etikk* (2.utg., s. 11-17). Fagbokforlaget.
- Abbott, A. (2014). *The system of professions: An essay on the division of expert labor*. University of Chicago press.
- Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2018). *Reflexive methodology: new vistas for qualitative research* (3.utg.). Sage.
- Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2009). *Reflexive methodology: new vistas for qualitative research* (2.utg.). Sage.
- Andersson, H. W., Ose, O. S., Pettersen, I., Røhme, K., Sitter M & Ådnes, M. (2005). *Kunnskapsstatus om det samlede tjenestetilbudet for barn og unge* (SINTEF Rapport, 3. SINTEF Helse. https://www.sintef.no/globalassets/upload/helse/psykisk-helse/pdf-filer/rapport_03-05_kunnskapsstatus_barn_og_unge.pdf
- Baltzeren, R.K. (2014). Aktiv lytting. *Praksisveilederen i skolen*.
<https://praksisveilederen.pressbooks.com/chapter/kapittel-8-aktiv-lytting/>
- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Barne- og familiedepartementet (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178_931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bjørkquist, C. & Fineide, M. J. (2009). Introduksjon: Behovet for samordning og samarbeid. I C. Bjørkquist & M. J. Fineide (Red.), *Organisasjonsperspektiv på samordning av helse- og velferdstjenester* (s. 7-18). Cappelen Damm AS.
- Brekke, Å. (2016). Profesjonsbygging og avtalt samarbeid. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2.utg., s. 30-54). Universitetsforlaget.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder: En grundbok*. (2.utg.). Hans Reitzels Forlag.

- Brottveit, G. (2018a). Om vitenskapsteoretiske begreper og grunnsyn. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 16-30). Gyldendal.
- Brottveit, G. (2018b). Hva er forskning? Å nærme seg undersøkelsesfeltet kvalitativt. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 84-106). Gyldendal.
- Brottveit, G. (2018c). Om forskningsdesign. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 62-68). Gyldendal.
- Brottveit, G. (2018d). Analyse om kvalitative materialer i et vitenskapsteoretisk perspektiv. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 129-152). Gyldendal.
- Brottveit, G. (2018e). Hermeneutikk og vitenskap. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 32-45). Gyldendal.
- Cameron, A, Lart, R & Bostock, L. (2016). Forskning på helse- og sosialfaglige samarbeiden «review» fra Storbritannia. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2.utg., s. 200- 210). Universitetsforlaget.
- Clark, P.G. (2016). En transteoretisk modell for tverrprofesjonell utdanning- faktorer som støtter opp under institusjonell endring. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2.utg., s. 235-248). Universitetsforlaget.
- Cresswell, J.W. & Poth, C.N. (2018). *Qualitative Inquiry and Research Design* (4.utg). Sage.
- Del Busso, L. (2018). Å bli en etisk forsker. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 118-128). Gyldendal.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021, 12. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. De nasjonale forskningsetiske komiteene.
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Dowling, B., Powell, M. & Glendinning, C. (2004). Conceptualising successful partnership. *Health and Social Care in the community*, 12 (4), 309-317.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2524.2004.00500.x>

- Drevdal, P. M. (2007). *Tverretattlig samarbeid: Belyst gjennom intervju med representanter fra skole og barneverntjeneste i fire kommuner* [Masteroppgave, Universitet i Oslo]. DUO Vitenarkiv. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/31004>
- Folkehelseinstituttet. (2018). *Livskvalitet og psykiske lidelser hos barn og unge*. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/nettpub/hin/grupper/psykisk-helse-hos-barn-og-unge/>
- Folkehelseloven. (2011). *Lov om folkehelsearbeid*. (LOV-2011-06-24-29). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29?q=lov%20om%20folkehelse>
- Forvaltningsloven. (1967). *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker*. (LOV-1967-02-10). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>
- Gilje, N. & Grimen, H. (2011). *Samfunnsvitenskapens forutsetninger* (14. utg.). Universitetsforlaget.
- Gjedrem, M & Steig, H. M. (2021). Å lære å samarbeide på tvers av profesjoner under utdanning. I H. Omdal & A. B. Thorød (Red.), *Ulike profesjoner, felles mål* (s. 113-125). Universitetsforlaget.
- Glavin, K. & Erdal, B. (2018). *Tverrfaglig samarbeid i praksis: til beste for barn og unge i kommune-Norge* (4. utg.). Kommuneforlaget.
- Grimen, H. (2008). Profesjon og tillit. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s.197-215). Universitetsforlaget.
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. I N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Red.), *Handbook of Qualitative Research* (3. utg., s. 105-116). Sage.
- Hanssen, H. (2015). Forord. I K. Humerfelt., H. Hanssen., A. Kjellehold., A. Norheim & R. Sommerseth (Red.), *Faglig skjønn og brukermedvirkning i helse- og velferdstjenestene* (s. 12-16). Fagbokforlaget.
- Haugli, T. (2008). Hensyn til barnets beste. I N. Høstmælingen., E. S. Kjørholt & K. Sandberg (Red.), *Barnekonvensjonen: Barns rettigheter i Norge* (s. 46-62). Universitetsforlaget.
- Havik, T., Larsen, Y. M., Nordstoga, S. & Veland, J. (2004). Innledning. I T. Havik., M. Y. Larsen., S. Nordstoga & J. Veland (Red.), *Barnevernet forutsetninger og gjennomføringer* (s. 9-12). Universitetsforlaget.
- Hean, S. (2016). Utvikling av teoretisk robusthet i tverrprofesjonell utdanning. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2. utg., s. 70-85). Universitetsforlaget.

- Heggen, K. (2010). *Kvalifisering for profesjonsutøving*. Abstrakt forlag.
- Helse- og omsorgstjenester. (2011). *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.* (LOV-2011-06-24-30). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30/KAPITTEL_7#%C2%A77-1
- Hjardemaal, F. (2014). Vitenskapsteori. I T. A. Klevene (Red.), *Innføring i pedagogisk forskningsmetode: En hjelp til kritisk tolkning og vurdering* (2.utg., s. 179-213). Fagbokforlaget.
- Hudson, B., Hardy, B., Henwood, M. & Wistow, G. (2006). In Pursuit of Inter-Agency Collaboration In The Public Sector. *Public Management: An International Journal of Research and Theory*, 1(2), 235-260.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/147190399000000005>
- Højberg, H. (2014). Hermeneutikk L. Fuglesang, P. B. Olsen & K. Rasborg (Red.), *Videnskabsteroi i samfundsvidenskabene* (3.utg., s.289-324). Samfundslitteratur.
- Jünger, S., Pestinger, M., Elsner, F., Krumm, N. & Radbruch, L. (2007). Criteria for successful multiprofessional cooperation in palliative care teams. *Palliative medicine*, 21(4), 347-354.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0269216307078505>
- Kinge, E. (2012). Tverretatlig samarbeid omkring barn: En kilde til styrke og håp? Gyldendal akademisk.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015) *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg). Gyldendal akademisk.
- Lauvås, K. & Lauvås, P. (2004). *Tverrfaglig samarbeid: perspektiv og strategi* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Lindsay, C., McQuaid, W, R. & Dutton, M. (2008). Inter-agency Cooperation and New Approaches to Employability. *Social Policy Administration: An international Journal of Policy and Research*, 42 (7), 715-732.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9515.2008.00634.x#b34>
- Lærgreid, S. & Skorgen, T. (2014). Innledning: Kampen om forståelsen- et essay om hermeneutikkens brennende spørsmål og anti-hermeneutikkens problem. I S. Lærgreid & T. Skorgen (Red.), *HERMENEUTIKK: en innføring* (s. 7-38). Scandinavian Academic Press.
- Meld. St. 13. (2011-2012). *Utdanning for velferd: Samspill i praksis*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-13-20112012/id672836/?ch=1>

- Meld. St. 47 (2008-2009). *Samhandlingsreformen: Rett behandling- på rett sted- til rett tid*. Helse- og omsorgsdepartementer.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-47-2008-2009-/id567201/?ch=1>
- Menneskerettighetsloven. (1999). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett* (LOV-1999-05-21-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30>
- Molander, A & Terum, L. I. (2008). Profesjonsstudier- en introduksjon. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s.1-26). Universitetsforlaget.
- Noble, H. & Smith, J. (2015). Issues of validity and reliability in qualitative research. *Evidence-Based Nursing*, 18(2), 34-45. <https://ebn.bmj.com/content/18/2/34>
- Nordstoga, S. (2004). Særtrekk ved barnevernarbeiderens yrkesutførelse. I T. Havik., M. Y. Larsen., S. Nordstoga & J. Veland (Red.), *Barnevernet forutsetninger og gjennomføringer* (s. 127-137). Universitetsforlaget.
- NOU 2009: 22. (2009). *Det du gjør, gjør det helt: Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2009-22/id587673/?ch=1>
- NOU 2016: 22. (2016). *Ny barnevernslov: Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>
- Omdal, H & Barsøe, L. (2021). Samarbeid om barn med spesielle behov i barnehagen. I H. Omdal & A. B. Thorød (Red.), *Ulike profesjoner, felles mål* (s. 67-83). Universitetsforlaget.
- Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringslova>
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Poulsen, B. (2019). Semistrukturerende interviews. I C. Kristensen Juul & M.A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskabene* (2.utg., s. 97-115). Samfundslitteratur.
- Ranade, W. & Hudson, B. (2008). Conceptual Issues in Inter-Agency Collaboration. *Local Government Studies*, 29 (3), 25-28.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03003930308559378>
- Regjeringen. (u.å). *Barnevern*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnevern/id1058/>

- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4.utg.). Fagbokforlaget.
- Røkenes, O., Tolstad, O. & Hanssen, P. (2006). *Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Sollid, H. (2013). Intervju som forskningsmetode i klasseromsforskning. I M. Brekke & T. Tiller (Red.), *Læreren som forsker- innføring i forskningsarbeid i skolen* (s. 124-137). Universitetsforlaget.
- Sosialtjenesteloven. (2009). *Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdforvaltningen* (LOV-2009-12-18-131). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131?q=sosiale%20tjenester>
- Skau, G. M. (2011). *Gode fagfolk vokser: Personlig kompetanse i arbeid med mennesker* (4.utg.). Cappelen Damm.
- Skau, G. M. (2017). *Gode fagfolk vokser: Personlig kompetanse i arbeid med mennesker* (5.utg.). Cappelen Damm.
- Statped. (2021a, 25.februar). *Nytt mandat*. <http://www.statped.no/nyheter/nytt-mandat/>
- Statped. (2021b, 26. mai). *Hvordan overføre politiske føringer til videre utvikling av Statped*. Nasjonalt brukerråd. <https://www.statped.no/globalassets/om-statped/brukermedvirkning/nasjonalt-brukerrad/referater-2021/nasjonalt-brukerrad---status-omstilling-26.5.21.pdf>
- Statped. (2022a, 24.januar). *Guide: veien til en meningsfull skolehverdag*. <https://www.statped.no/guide-veien-til-en-meningsfull-skolehverdag/#faglig-samarbeid-og-koordinering>
- Statped. (2022b, 15.februar). *Kva er Statped?* <https://www.statped.no/om-statped/kva-er-statped/>
- Statped. (u.å). *Spesialpedagogisk rådgivning og veiledning*. Statped. <https://www.statped.no/tjenester/radgivning-og-veiledning/>
- Skodvin, S. (2018). *Tverrfaglig samarbeid i kommunal tjenesteyting: En kvalitativ studie av tverrfaglig samarbeid mellom kommunale tjenesteaktører i barnevernstjeneste, den psykologiske tjenesten og helsesøstertjenesten* [Masteroppgave, Universitet i Oslo]. DUO Vitenarkiv. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/65796>
- Terum, L. I. (2003). *Portvakt i velferdsstaten: Om skjønn og beslutninger i sosialtjenesten*. Kommuneforlaget.

- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5.utg.). Fagbokforlaget.
- Thorød, A B., Karlsen, T. K & Woxhold, N. B (2021). Tverrprofesjonelt samarbeid rundt barn og unge i barnevernsinstitusjoner I H. Omdal & A. B. Thorød (Red.), *Ulike profesjoner, felles mål* (s. 101-112). Universitetsforlaget.
- Thygesen, R., Briseid, L. G., Tveit, A. D., Lansing Cameron, D. & Kovac Bobob, V. (2011). Er generell pedagogisk kompetanse tilstrekkelig for å sikre en inkluderende skole? *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 95(2), 103-114.
<https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/ISSN1504-2987-2011-02-03#sec-1>
- Utdanningsdirektoratet (2017). Hva gjør PP-tjenesten?
<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/pp-tjenesten/hva-gjor-pp-tjenesten/>
- Vangen, S. & Huxham, C. (2009). En teoretisk forståelse av samarbeidets synergi. I E. Willumsen (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (s. 67-85). Universitetsforlaget.
- Willumsen, E. (2009a). Tverrprofesjonelt samarbeid I praksis og utdanning i helse- og sosialsektoren. I E. Willumsen (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (s. 16-30). Universitetsforlaget.
- Willumsen, E. (2009b). Differensiering og integrering- dynamikken i tverrprofesjonelt samarbeid? I E. Willumsen (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (s. 35-49). Universitetsforlaget.
- Willumsen, E. (2016). Tverrprofesjonelt samarbeid i utdanning og praksis. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2.utg., s. 33-49). Universitetsforlaget.
- Willumsen, E., Sirnes, T. & Ødegård, A. (2016). Nye samarbeidsformer- et samfunnsoppdrag. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2.utg., s. 17-30). Universitetsforlaget.
- Ødegård, A. (2016). Konstruksjoner av tverrprofesjonelt samarbeid. I E. Willumsen & A. Ødegård (Red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid: et samfunnsoppdrag* (2.utg., s. 113-127). Universitetsforlaget.
- Ødegård, A & Willumsen, E. (2012). Felles innsats eller solospill? – En kvalitativ studie om tjenesteyteres samarbeid omkring barn og unge. *Tidsskrift Norges barnevern*, 88(4), 189-199.
<https://www.idunn.no/doi/10.18261/ISSN1891-1838-2011-04-02>

Vedlegg 1. NSD- godkjenning

01.02.2022, 12:46

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering

Referansenummer

707680

Prosjekttittel

Statped sitt samarbeid med barnevernet

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for humaniora og pedagogikk / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Bobo kovac, bobo.kovac@uia.no, tlf: 97564931

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Kristine Torkelesen, kristinetorkelsen@hotmail.com, tlf: 47804678

Prosjektperiode

01.01.2022 - 16.05.2022

Vurdering (1)

28.01.2022 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 28.01.2022.

Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 16.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/61d44970-b316-4adc-a203-13133b0dfdb1>

1/2

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2. Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

FORESPØRSEL OM DELTAKELSE I FORSKNINGSPROSJEKT

«Statped i samarbeid med barnevernet»

Til ansatte i Statped

Kort om prosjektet

Forskningsprosjektet er en masteroppgave i spesialpedagogikk ved Universitetet i Agder. Formålet med prosjektet er å innhente kunnskap om Statped sine erfaringer med å samarbeide med barnevernet. Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid er en viktig del når det gjelder det å trygge barn og unges utviklingsmuligheter og oppvekstsvilkår. For å besvare problemstillingen er det ønskelig å gjennomføre intervju med ansatte i Statped som har erfaringer når det gjelder samarbeid med barnevernet. Jeg håper du har mulighet til å bidra med dine erfaringer og kunnskap om temaet.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Dersom du velger å delta i studien vil du bidra med viktigste forskningsresultater når det gjelder Statped sitt samarbeid med barnevernet. Det finnes lite forskning om samarbeidet mellom Statped og barnevernet spesifikt. Det vil derfor være svært interessant å undersøke hva et slikt samarbeid innebærer, og belyse de ulike aspektene som fremkommer.

Spørsmålene vil omhandle ulike temaer som inngår i tverrfaglige samarbeid, som for eksempel kommunikasjon, kompetanse og kunnskap. Deltakere i studien vil bli intervjuet og tatt opp på bånd. Intervjuet vil ha en varighet på ca. 45-60 minutter. Ingen forberedelser eller etterarbeid kreves av deltaker. *Intervjuene er planlagt gjennomført i løpet av februar.*

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger, lydopptak og transkripsjoner vil bli behandlet konfidensielt. Dette betyr at intervjuet på ingen måte skal kunne spores tilbake til deg eller den regionen du jobber i. Lydopptaket vil bli brukt i analyser og transkribert (skrevet ned). Alle navn vil bli anonymisert. Dersom du samtykker vil lydopptaket og transkripsjon også være tilgjengelig for min veileder. Prosjektet etter planene ferdigstilles 16.mai 2022. Alt materiale vil bli slettet når masteroppgaven er ferdigstilt og godkjent, dette innebærer alle personopplysninger, lydopptak, transkribert informasjon og notater.

Dine rettigheter

Du har rett til innsyn, retting og sletting av opplysninger. I tillegg har du rett til å be om dataportabilitet/kopi. Deltakelsen i studien er frivillig, og du kan når som helst (før, etter og under intervjuet) trekke ditt samtykke uten å oppgi grunnlag. Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. Trekker du deg, vil alle opplysninger bli slettet. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med:

Kristine Torkelsen
Masterstudent
Tlf: 47804678
e-post: kristinetorkelsen@hotmail.com

Bobo Kovac
Veilder
Tlf: 97564931
e-post: bobo.kovac@uia.no

Jeg ser frem til å høre fra deg.

**Med vennlig hilsen
Kristine Torkelsen**

SAMTYKKEERKLÆRING

1) Samtykkeerklæring:

Jeg har lest informasjonsskrivet og ønsker å delta i prosjektet. Jeg er innforstått med at alle opplysninger om min person anonymiseres og at jeg når som helst kan trekke min deltakelse uten å oppgi grunn.

Signatur deltager

(2) Jeg samtykker videre til at veileder kan få innsyn i det transkriberte datamaterialet.

Signatur deltager

Vedlegg 3. Intervjuguide

Intervjuguide- Statped

Innledende spørsmål:

- a) Hvor lenge har du arbeidet i Statped?
- b) Har du tidligere relevant erfaring?
- c) Hvor gammel er du?
- d) Kan du si noe om utdannelsesbakgrunnen din? (f.eks. bachelorgrad, mastergrad eller doktorgrad).

Tema 1: Samarbeid

- a) Hvilken form for samarbeid har dere i Statped med barnevernet?
- b) Hva legger du i et godt samarbeid?
- c) Hva er dine erfaringer med samarbeid med barnevernet?
 - Hva fungerer og hvorfor?
 - Hva fungerer ikke og hvorfor?
- d) Hvordan organiseres samarbeidet? F.eks. hvor møtes dere, hvem tar initiativ, prosedyrer, koordinering, hvem er til stede osv.
- e) Hvilken rolle har statped i samarbeidet?
- f) Hvilken rolle har barnevernet i samarbeidet?
- g) Hvilken betydning har samarbeidet med barnevernet for Statped?

Tema 2: Kommunikasjon

- a) Hvordan opplever du informasjonsflyten mellom Statped og barnevernet?
 - Hva fungerer og hvorfor?
 - Hva fungerer ikke og hvorfor?
- b) Hvilke konsekvenser har god eller dårlig informasjonsflyt i samarbeidet? Gi gjerne eksempler.
- c) Hvordan påvirker taushetsplikt samarbeidet?

Tema 3: Kompetanse og kunnskap

- a) Hva er dine erfaringer med barnevernets kunnskap om Statped og hvordan påvirker dette samarbeidet?
- b) Hvordan deler dere kunnskap og informasjon?

- c) Hvordan er din kunnskap/ (kunnskapen dere i Statped har) viktig i samarbeidet?
- d) Hvilke hindringer kan oppstå for når det gjelder det å dele kunnskap og informasjon?
Gi gjerne eksempler.
- e) Hvordan er ansvarsfordelingen i samarbeidet med barnevernet?
- f) Hvordan forholdet du deg til at det kan være ulike profesjonsutøvelse i samarbeidet og ulike typer kunnskapsbarrierer?

Avsluttende kommentar

- a) Er noe du vil tilføye til det vi allerede har snakket om?
- b) Er det noe du lurer på?